NEVZUHUR

Edebiyat - Kültür - Sanat

Sayı : 16
Temmuz 2010

ULU CAMİİ (Gravür) BURSA

NEVZUHUR

NEVZUHUR

Edebiyat - Kültür - Sanat

Sayı : 16 Temmuz 2010

SAHİBİ :
MUSTAFA AKBABA

GENEL YAYIN YÖNETMENİ :
ALİ DEMİREL

YAYIN KURULU :
BEKİR KARA
HASAN TÜLKAY
MEHMET ERÇİN

ADRES :
Atatürk Cd. 1306 Sk.
Akbaba Apt. No.: 1/2 ANTALYA

TLF.: 0 (242) 241 80 62 - 63

BELGEGEÇER : 0 (242) 241 41 74

e-posta: alidemirel47@hotmail.com

ISSN : 1308 - 1403

BASIM YERİ :
TUNAHAN OFSET MATBAACILIK
Tel : 0 (242) 248 90 88
e-mail: tunahanofset@hotmail.com
Sinan Mh. Atatürk Cd.1254 Sk.
Rıfat Türkcan Psj. No.:14 / 7 ANTALYA

YAYIN TÜRÜ:
Yerel - Süreli
İki ayda bir yayımlanır.

NEVZUHUR'da yayınlanan yazılar kaynak gösterilerek iktibas edilebilir.

NEVZUHUR'da yayınlanan eserlere telif hakkı ödenmez.

NEVZUHUR
Bir kültür hizmeti olup, para ile satılmaz.

NEVZUHUR'da
Yayınlanan bütün yazıların sorumluluğu yazarına aittir. Gönderilen yazıların yayınlanması, Yayın Kurulu'nun kararına bağlıdır. Yazılar yayınlanmasa da iade edilmez.

BU SAYIDA

DÜN BUGÜNDE BUGÜN DÜNDE
MUSTAFA AKBABA

UZAY
ALİ DEMİREL

YALNIZLIK
ŞİRİN TATLI

ESKİ BİR TIKIRTI ŞU AĞAÇ KAKANLAR
ŞİRİN TATLI

BİT PAZARINA DEĞİL ÜLKÜSÜ UĞRUNDA YÜRÜYENLERE YAĞARDI NUR
ANDAÇ

GÜNEŞ
ANDAÇ

DERGİLER DERYASINDAN KOPUZ
OĞUZ ÇETİNOĞLU - MEHMET ŞADİ POLAT

BİR GURBET AKŞAMI
MEHMET ERÇİN

ZEYNEP'im ZEYNEP'im
HASAN TÜLKAY

KANAMALI YALNIZLIK
YASİN KAYA

KIŞIN YÜKLÜ VEDASI
YASİN KAYA

BELKİ
KAZANOĞLU

SENSİZLİK
BOLAT ÜNSAL

OKUYUCU İLE SOHBET

Muhterem Nevzuhur tiryakileri, bu sayımızda neler okuyacaksınız? Hepsinin başlığına bir göz atın ama hepsini de okumanızı öneririz...

Bu sayımızdaki ilk yazı Bursa ile ilgili... Osmanlının ilk başkenti olan Bursa. Türk Milletinin o çağdaki maddi ve manevi değerlerinin harman olduğu belde... Bursa'da yaşayanlar kentlerini elbette severler, tarih ve kültürce değerinin farkındadırlar. Ama!.. Hani derlerya 'Ulu bir dağın eteğinde oturanlar, o dağın haşmetini uzaktan bakan biri kadar göremezler.' Bizce durum tam da böyle! Mustafa AKBABA Bursa'da ikamet etmiyor ama gelin şimdi onun kaleminden Bursa'yı gönlümüzde hissedelim. Bu denemenin başlığı *DÜN BUGÜNDE BUGÜN DÜNDE*... İkinci yazımızın başlığı da konusu da *UZAY*. Ali DEMİREL bu yazısındaTürk Milletinin öteden beri uzaya olan ilgisini dile getirirken, bu konuda gelecekte mutlaka söz sahibi olmamız gerektiğini vurgulamakta... Şirin TATLI'dan ilginç bir deneme *YALNIZLIK*. ANDAÇ; o her zamanki gibi insanların gönlüne ve aklına hitap eden bu yazısıyla AHİ geleneğinin tarihi süreç içinde Antalya'da uygulanışını ayrıntılı olarak irdelemekte. *BİT PAZARINA DEĞİL ÜLKÜSÜ UĞRUNDA YÜRÜYENLERE YAĞARDI NUR* başlığını taşıyan yazısında Ahiliğin Antalya esnafınca tam tekmil uygulandığı vurgulanmaktadır. Geçmişte uygulanan o muhteşem esnaf kültürünün günümüzdeki hazin durumu, eski 'Demirciler Çarşısı' esnafı nezdinde dile getirilmekte... *DERGİLER DERYASIINDAN* başlıklı yazı dizimiz 6 ncı bölümü ile bu kez *'KOPUZ'* mecmuasını ele almış. Derginin tanıtımı hemen her ayrıntı dikkate alınarak; edebiyatımızın bir tuğla-taşı daha siz okuyucularımızın bilgisine ve gönlüne sunulmakta... İşte ilginç bir yazı daha: Yazının başlığı *BİR GURBET AKŞAMI*, kalem sahibi ise Mehmet ERÇİN. Genç bir öğretmenin 1970 li yıllarda görev yaptığı ücra bir yerde nelerle karşılaştığı, olanlar karşısında nasıl tavır aldığını okudukça, onun hissettiklerini sizin de hissedeceğinizi sanıyoruz. O yıllarda kaleme alınan bu yazıyı, yazıldığı zamanı belirtmeden sunsaydık; günümüzde yazıldığını sanırdınız! Bize öyle geliyor, ya size?.. 'Zeynebim Zeynebim, allı Zeynebim'... Evet bu bir türkü sözü ama *'ZEYNEP'im ZEYNEP'im'* işte bu yazımızın başlığı. Hasan TÜLKAY namı diğer HASAN HOCA dış ülkelere, özellikle de Fransa'ya sık sık gider. Oralarda ne mi yapar? Bunu uzun uzun anlatamayız, en iyisi yazıyı okuyun, Hasan Hoca'yı ve oralarda neler olduğunu çok iyi anlayacağınızı umuyoruz... Yasin KAYA'dan kış mevsiminin gidişi ile ilgili ruhsal bir deneme: *KIŞIN YÜKLÜ VEDASI*. Sevgili okuyucularımız, Şimdi geldik şiirlere... Bu sayımızda: Şirin TATLI'dan *ESKİ BİR TIKIRTI ŞU AĞAÇK KANLAR*... ANDAÇ'tan *GÜNEŞ*... Yasin KAYA'dan *KANAMALI YALNIZLIK*. KAZANOĞLU'dan *BELKİ*. Bolat ÜNSAL'dan *YALNIZLIK...*

Bu sayımızda olanlar bunlar, Eylül'de (bütünlemelerde) buluşmak üzere...

NEVZUHUR

DÜN BUGÜNDE BUGÜN DÜNDE

MUSTAFA AKBABA

-I-

"Osmanlı tarihinin dibacesi" demişler ona... Doğru da söylemişler... Öyle bir 'dibace' ki asırlara ışık tutmuş, yön vermiş, şekil vermiş, ruh vermiş...

Anasının kucağına oturmuş çocuk gibi, Keşiş Dağı'nın eteğine oturmuş şehir... Hayır hayır, Ulu'ların bol olduğu böyle bir diyardan bahsederken 'Keşiş' kelimesini telâffuz etmek abes olur, zulüm olur... Dil kekeler, kalem mürekkep bırakmaz, kâğıt kıvrışır... Keşiş Dağı'nın değil, ulu'ları gölgesinde barındıran Ulu Dağ'ın eteğine bağdaş kurup, kök salmış olan şehir...

Hayra yorulan mübarek rüyadaki dal, budak uzatan Ulu Ağaç'ın ilk dallarını sürdüğü münbit toprak... Nurlar içinde nur topu gibi doğan belde... BURSA....

-II-

Yedikçe yenmek istenen, lezzeti tarife sığmaz bir yemiş gibi, içtikçe içmek istenen tatlı bir su gibi, teneffüs ettikçe akciğerlerimizin en uç noktalarına kadar tekrar tekrar çekmek istediğimiz güzel bir koku gibi, özledikçe görülen, görüldükçe özlenen şehir BURSA...

Bir yer ki efsûnlarla örülmüş... Nereye dönseniz, nereye baksanız, nereye dokunsanız sizi sarar sarmalar. Sebebini, niçinini hiç düşünmeyin, iç içe girmiş tılsım... Pervaneler misâli cezbesi etrafında dolanır durursunuz.

***

Bursa'da her zaman hür kuşlar gibi bir o yana, bir bu yana gezinir dururum. Nereye gideceğimi, nereye konacağımı kendim de bilmem. Gittiğim her yer bana bir başka kapıyı aralar.

Giderim Gümüşlü'ye cennet mekân iki atama üç İhlâs, bir Fatiha okurum. Sonra otururum çay bahçesine, bize bıraktıkları bu topraklarda huzur içinde çayımı yudumlarken seyre dalarım bu şehri. Yıldırım... Yeşil... Setbaşı... Emir Sultan...

Uğrarım Okçu Baba'ya, onun için de dökülür dudaklarımdan Fatihalar...

Çeviririm yönümü Muradiye'ye, yürür giderim. Türbesinin üstü açık kubbesinden kabrine rahmet yağan, sulbünden Fatih'ler gelen Sultan yatmaktadır orada.

Muradiye!.. Ah Muradiye!.. Bursa'nın sinesinde, dokundukça kanamaya hazır pıhtılaşmış yara... Okurum ehl-i kubura burada da dua üstüne dua...

Bir de bakarım, kendimi Çekirge'de bulurum. Şifalı suların kaynadığı Çekirge... Hüdavendigar'a uğrarım mutlaka... Sonra Camii'nde bir vakit namazı nasip olur. Allah'a olan borcumu böyle bir camide ifâ etmem ayrı bir mutluluktur bana.

Şeyh Küşterî'nin, Orhan Gazi'nin emriyle sembolleştirdiği Hacivat'la Karagöz'ün hayâl perdesi üzerindeki tasvirlerine tebessümle bakarım geçerken oradan. Bir def gürültüsü çınlar kulaklarımda. Sonra da derinden derinden Hacivat'ın ağdalı, boğuk sesiyle

"Nakş-ı sun'un remz eder hüsnünde rüyet perdesi
Hâce-i hükm-i ezeldendir hakikat perdesi" dediğini duyar gibi olurum.

Asırlardan beri;

"Allah âdın zikr idelüm evvelâ
Vacib oldur cümle işte her kula" diye yankılanan, kandillerimizi, doğumlarımızı, ölümlerimizi taçlandıran, peygamber aşkıyla tutuşmuş olan Mevlid-i Şerif'in müellifi Süleyman Çelebi de yolumun üzerindedir.

Giderim Üftade Hazretleri'ne, ruhuna Fatihamız gider... Koca Kadı'ya sırık ucunda ciğer sattıran koca Üftade...

Molla Fenârî'ye uzanırım sonra. Mütevazi kabrinde uyumaktadır ilk Şeyhülislâm...

Geçerim oradan Ali Paşa Çınarı civarındaki iki gözlü Somuncu Baba fırınına. Fırının bitişiğinde ibadet ettiği odası, odanın kıble cihetinde de nefsini terbiye etmek için kullandığı çilehanesi... Bir ümmî gibi hareket eden, ilminin varlığını kimseye belli etmeyen, "Somun! Müminler somun!.." diye sırtında küfeyle dolaşan, Ulu Camii'nin inşası sırasında çalışan işçilerin ekmek ihtiyacını sağlayan Somuncu Baba...

Tarifi mümkün olmayan duygularla koşar inerim Ulu Cami'ye...

Yirmi kubbesi, iki görkemli minaresi ile şehrin göbeğine taht kurmuş olan Ulu Camii, Yıldırım'dan yadigâr. Bağrında ışıltılı bir gerdanlık gibi şadırvan... Su değil nurdur akan, Kur'an sesine

karışan... Beş vakitte tıklım tıklım müminlerle dolan...

Alırım abdestimi bu şadırvandan, çekilirim bir köşeye, beklerim namaz vaktini...

Ulu Camii'nin içi bir 'hüsn-i hat' sergisi... Hangi birine baksam ayrı bir güzellik, ayrı bir heyecan... Takılır gözüm muhteşem mimberinin taç kapısındaki kabartma yazıya, "Murad Han oğlu Yıldırım Han'ın emriyle 802 senesinde" tamamlandığını okurum bu camiinin. Şöyle bir düşünürüm, 1399'a tekâbül eder milâdi olarak... Sonra süzmeye başlarım bu muhteşem mimberi...Sert ceviz ağacından hiç çivi ve yapıştırma malzemesi kullanılmadan geometrik parçalar birbirine geçirilerek yapılmış. Küçük geçme panoları, geometrik örnekli korkuluk şebekeleri, kitâbe ve tâcının yapımında kündekâri tekniği ile yapılmış olan bu mimber için Evliya Çelebi'nin "Çiçek resimleriyle yazılarını, cihan ressamları toplansa yapamazlar, örneği yoktur." dediği gelir aklıma.

Ve sonra... Ve sonra bu andan çok uzaklarda, geçmiş zaman içinde bulurum kendimi... Simâlar, kıyafetler değişiverir birden...

Bir Cuma günüdür. Ulu Camii'nin açılış merasimi yapılmaktadır. Yıldırım Bâyezîd Han, damadı Seyyid Emir Sultan, Molla Fenârî Hazretleri, ulemâdan pek çok kimse ve diğer insanlar hep birlikte bu camideyiz. Yıldırım Bâyezîd Han açılış hutbesini okumak üzere Emir Sultan Hazretleri'ne irade buyuruyor.

Emir Sultan: "Sultanım! Zamanın büyük âlimi buradayken bizim hutbe okumamız uygun değildir. Bu cami-i şerifin açılış hutbesini okumaya lâyık olan zât şu kimsedir." diyerek Somuncu Baba'yı gösteriyor.

Padişah'ın emri üzerine mimbere doğru yürüyen Somuncu Baba Emir Sultan Hazretleri'nin yanına gelince: "Ey Emir'im, niçin böyle yapıp beni ele verdiniz?" diyor.

O da: "Senden ileride bir kimse göremediğim için öyle yaptım." cevabını veriyor.

Somuncu Baba hutbede: "Bazı âlimlerin, Fatiha-i Şerife'nin tefsirinde müşkilâtı, anlayamadığı kısımlar vardır. Onun için bu surenin tefsirini yapalım." buyurarak Fatiha suresinin yirmi ana ilim üzerine yedi türlü tefsirini yapıyor.

Fatiha'nın ilk tefsirini cemaatin hepsi anlıyor. İkinci tefsirini bir kısmı anlıyor. Üçüncü tefsirini anlayanlar çok az. Dördüncü ve sonrakileri anlayanlar içimizde yok. Ben fakir de ilk tefsiri anlayanlar arasında bulunuyorum.

Sonra namaz bitiyor, insanlar Somuncu Baba'nın elini öpmek için sıraya giriyor. Her üç kapıdan çıkan da mübareğin elini öpüyor. Ben de orta kapıda elini öpüyorum. Tam dışarıya çıkacağım anda ezan sesiyle irkiliyorum. Kendimi bir köşede oturur buluyorum. Birden dekor değişip tekrar bu güne dönüyorum.

Namazı edâ edip camiden ayrılırken, üç kapıda da Somuncu Baba'yı arıyor gözlerim...

***

Her yerde bir incelik, her yerde bir zarafet... Madde ile mânâ iç içe... Her taş, her duvar hep aynı dille konuşmakta, o altın çağı terennüm etmekteler. Sanki kristal bir aynadan seyrediyor gibisiniz o günleri.

***

Her yolun ucu sizi bir camiye, bir mescide çıkartır. Bedesten'e çıkartır, hamamlara çıkartır, hanlara çıkartır... İpeğin yumuşaklığını hissedersiniz Koza Han'ın taş duvarlarında. Alırsınız kendinize bir ipek kumaş. Sonra gidersiniz Bedesten'e, karışırsınız kalabalığa. Havlular, çarşaflar, örtüler, ihtiyacınız ne varsa doldurursunuz kucağınıza...

***

Giderim Setbaşı'na, çarşılı Irgandı Köprüsü'nden geçerim bir uçtan bir uca... Uğrarım Şevk-Âbâd Nakışhanesine, tezhib ve minyatür çalışmalarını izlerken içerim acı kahvelerini tatlı sohbetler ile...

***

Dolaşırken bir orayı bir burayı basar bir hararet... İşte o zaman yetişir Bursa'nın tatlı suları imdadıma. Bir çeşmeden veya bir şadırvandan içerim kana kana...

Ve biraz da yorgunluk atmak isterim bir ulu çınarın altında...

Çınarlar, ulu çınarlar... Bana türlü duygular yaşatan ***KOCA ÇINAR***'lar...

"Kökleri derinlerde, uzayıp gitmiş dallar
Kocamış gövdesinde iz bırakmış zamanlar
Açtıkça her baharda bıkmadan yaprağını
Gölgesinde dinlenmiş, ne garipler ve Hân'lar
Yüzyıllardan bu yana geçen günler içinde
Bazân kederler görmüş, bazân da mutlu anlar
Fısıldıyor birşeyler rüzgârlar hep estikçe
Belki de söylemekte mâzîden bazı sırlar
Kökleri derinlerde, uzayıp gitmiş dallar
Kocamış gövdesinde iz bırakmış zamanlar."

mısraları dökülüverir dudaklarımdan hiç gecikmeden.

***

Emir Sultan ve Yeşil mutlaka uğradığım mekânlardandır. Giderim oralara da her defasında bambaşka duygularla... Yeşil Camii içerisindeki havuzun yekpare mermer oymalı fıskiyesine hayran hayran bakarım. Külünkü ne de mahir kullanmış ustası, ne de hünerli elleri varmış. Mermer değil sanki ipekten dantelâ...

***

Ah Bursa!.. Gezmekle bitmiyorsun ki...

***

Artık bir iskenderi hak edersiniz bunca yorgunluktan sonra. Üzerine de kestane şekeri, şöyle doyasıya...

-III-

Bir yer ki efsûnlarla örülmüş. Nereye dönseniz, nereye baksanız, nereye dokunsanız sizi sarar sarmalar. Sebebini, niçinini hiç düşünmeyin, iç içe girmiş tılsım. Pervaneler misâli cezbesi etrafında dolanır durursunuz. Özledikçe görülen, görüldükçe özlenen bir şehirdir BURSA... Dünü bugünde, bugünü dünde yaşayan BURSA, yaşatan BURSA...

Hasılı, Evliya Çelebi'mizin dediği gibi, "Ruhaniyetli bir şehir" dir vesselâm BURSA...

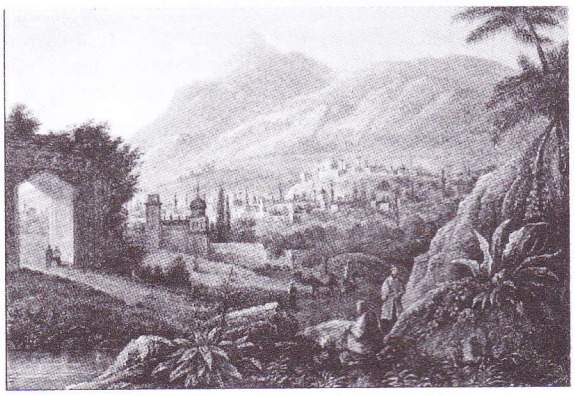

BURSA'dan - Tarihi bir gravür

UZAY

ALİ DEMİREL

Uzay; gökadaları, yıldız sistemlerini, gezegenleri... Hasılı evrende ne varsa hepsini içinde barındıran sonsuzluk. Bizim algılayabildiğimiz ve bilimce tespit edebildiklerimizin dışında da pek çok şeyi içinde barındırdığına inandığımız İlahi azamet!

Biz Türkler uzaya her zaman önem vermişiz. Binlerce yıllık köklü kültür geleneğimizde çok önemli olan dört şey vardır: 1-Gök. 2-Yer. 3-Kişi (kişioğlu-insanlık) 4-Devlet... Görüldüğü gibi birinci sırayı daima 'GÖK' almıştır. Çok uzak geçmişte bile Türklerde GÖK sonsuz uzayı ifade ederdi. Hava olan kısmı (atmosferi) Acun'un (dünyanın) bir parçası sayarlar ve bu kısma 'kalık' derlerdi. Türkler, uzayın işleyen bir düzenek olduğunu ta ezelden biliyorlardı. Şu şiire bir bakın:

"Tengri Acun törütti,
Yulduzlaru çerkeşib,
Çığrı edh tezginür,
Tün kün üze yörgenür."

(Tezginmek, bir şeyin kendi etrafında dönmesi)

Şimdiki ağızla:

Tanrı Acun yarattı,
Yıldızlar sıralanır,
Felek uğurlu döner,
Gece gündüzü örter.

Türkler göğü 12 bölüme ayırmışlar (12 burç). Bu bilgece bölümleme, kadim Türk takviminin oluşmasında esas alınmıştır. Burçların adları şöyledir, günümüzde kullanılanlardan farklı olanlar: Kuzu = Koç burcu, Ud (öküz) = Boğa burcu, Erendir = İkizler burcu, Kuçık = Akrep burcu, Buğday (buğday başı) = Başak burcu, Çadan = Yengeç burcu, Könek = Kova burcu, Ülgü = Terazi burcu... Her ne kadar 12 burç esas alınmışsa da, bir Rus araştırmacısına göre Türklerde (çok eskiden) 36 burç olduğu tespit edilmiştir. Bu 36 burcun adları ve yorumları, Yakut ve Altay Türkleri arasında yapılan araştırma sonunda belirlenmiş.

Bazı yıldızlara verilen adlar: Demirkazık veya Altunkazık = Kutup yıldızı, Eren-Tüz = Jüpiter, Erte Çolpan (erte, gece ile şafak arasındaki zaman) – Tang Solbanı (Tan yıldızı) Çoban Yıldızı = Venüs...

Türkler, bazı yıldız kümelerine çok özel önemler atfetmişlerdir, bunlardan birisi de Ülker Takım Yıldızı'dır.

Uzay ve yıldızlar konusunda Türk mitolojisinde o kadar çok efsane vardır ki, bunların hepsini burada, başlık olarak bile anmak uzun yer tutar. Evrensel boyutta, uzak geçmişte uzayla ilgili neler olmuştu? Atalarımızın çeşitli şekilde günümüze kadar taşıdıkları bazı bilgiler neyi ifade ediyor? Bunları düşünmeli miyiz?.. Bir Türk-Altay efsanesindeki şu sözleri oku da düşünme bakalım!

"Ne ay ne güneş varmış,
İnsanlar uçarlarmış,
Uçanlar ısı verir,
Işıklar saçarlarmış."

O kadar uzak geçmişte neler olduğunu, en azından şimdilik bilmiyoruz. Ama yakın geçmişte atalarımızın uzayla ilgili neler yapmaya çalıştıklarını bilmekteyiz. Uzay konusunda atalarımız tarafından yapılan bilimsel çalışmalardan iki örnek vermek istiyorum. Bunlardan birisi; Selçuklu Beylerinden Nureddin Cacabey tarafından 1272 yılında Kırşehir'de bir medrese yaptırılır. 'Cacabey Medresesi' (o çağın üniversitesi – evrenkenti) adını alan bu eğitim kurumunda Ahmedî Gülşehri ve Aşıkpaşa gibi ünlüler yetişir. Medresede diğer ilimlerin yanı sıra 'Gök Bilimi' konusunda da eğitim ve öğretim verilmiş olması (hele o zamanda) çok önemli. Medresenin pek çok külliyesi şimdi yerinde kalmamış ama gök bilimi için yapılan rasathane halen durmakta. Yapının tam ortasında büyük bir kubbe gibi ama üzeri açık kısım var. Tam bu kısmın altında (şimdi şekli biraz değişmiş olan havuz var) 3 metre çapında 260 cm derinlikte bir su kuyusu olduğu kazılarda ortaya çıkarılmış. O havuz su ile dolunca tam yukarısındaki yıldızların şavkı oraya düşmekte ve öğrencilere orada ders verilmekte imiş. Yine bu kazı ve araştırmalarda bulunan, dibeğe benzer mermer kütlenin güneş saati; mermer levhanın ise hesap cetveli olabileceği bilim insanlarınca açıklanmıştır.

Bu konudaki vereceğim ikinci örnek ise, 'Uluğ Bey Uzay Gözlemevi'dir. Uluğ Bey (asıl adı Muhammed Turgay) Timur Han'ın torunudur. Sonradan sultan olmuştur ama o sultan olmadan önce ve sultanlığı sırasında hep ilimle uğraşmış; özellikle de matematik ve Uzay bilimi üzerinde çalışmıştır. O zamanın en ünlü bilginlerini yanında toplamış hatta kendisinin yetiştirdiği ve manevi evlat edindiği genç Ali Kuşçu'yu da bu bilim adamlarının içine katarak çalışmalara başlamıştır. Semerkant'ta, halen Uluğ Bey Gözlemevi olarak anılan bilim külliyesini yaptırmıştır. Kendisi zaten ünlü bir matematikçi ve gökbilimci olan Uluğ Bey, çalışmaları yapan ekibin başına ünlü Kadızade'yi (Bursalı Kadızade) getirmiştir. Daha sonraları ekibin başına Ali Kuşçu geçecektir... Uzay çalışmaları sonunda elde edilen bilgiler ışığında; 'Zeyc Kürkani' veya 'Zeyc Cedit Sulatani' veya daha yaygın olarak anıldığı adıyla 'Uluğ Bey Zeyci' olarak bilinen ünlü yıldız cetvellerini hazırlayıp tamamlamıştır. Bu bilim hazinesi 1650 yılında Londra'da İngilizceye çevrildi, 1839 yılında Fransızcaya ve diğer pek çok Avrupa dillerine çevrilerek üniversitelerde okutuldu... Uluğ Bey ve ekibi böylesine kıymetli bilgileri sadece matematik ve trigonometri yoluyla elde etmediler aynı zamanda yeni aletler yaptılar, eski aletleri çok çok geliştirdiler, böylece çok önemli uzay bilgilerine ulaştılar. Yaptıklarına bir örnek olarak: O zamana kadar kullanılmakta olan usturlablar ancak 43 işlem yapabilirken Uluğ Bey ve ekibinin geliştirdiği usturlab ile 1000 den (bin) fazla işlem yapılıyordu. Uluğ Bey ve ekibi daha o zamanda gökyüzünün haritasını çizdiler. O çağda Semerkant Rasathanesi'nde yapılan bilimsel çalışmalar, bu günkü astronomiye hala ışık tutmaktadır... Bilim dünyası Uluğ Bey'e 'XV. Yüzyıl astronomu' unvanını verirken diğer taraftan da Ay'daki bir kratere onun adını verdiler...

Millet olarak tekrar kafamızı kaldırıp uzaya bakmamızın zamanı geldi. Aslında dünyadaki bazı ülkeler bunu yapmakta. Ama onların; başka milletlerden üstün olmak, uzayın olası zenginliklerini ele geçirmek, kendi kültür ve ülkülerini üstün kılmak gibi amaçlarının olduğu bilinmekte. Uzayı istila edecekler, oralarda koloniler kuracaklar... Diyeceksiniz ki, insanlığın uzaya açılması amaç ise, iyi işte gitsinler! Hani derler ya 'kazın ayağı öyle değil'!.. Böyle bir açılım için batı medeniyeti dediğimiz (başta ABD olmak üzere) gurup çalışmakta, hemen ardından Çin gelmekte. Ha bu arada Rusya'nın durumu batılılardan çok farklı olmadığı için ayrı bir öğe olarak alınamaz. Sonra Hindistan hazırlanmakta... İşte bu kültürler uzaya çıkma çabasındalar. Kervanbaşı, ise batı kültürünü temsil edenler. Biz bu filmi gördük mü ne dersiniz? Bu batı medeniyeti orta çağda sözde dünyayı keşfe çıkmadı mı? Üzerinde insanların, devletlerin hatta imparatorlukların bulunduğu büyük kıtalara gittiklerini, 'yeni keşfedilen yerler' dedikleri oralarda neler yaptıklarını bir düşünün. Çinlilerin ta ezelden beri nasıl olduklarını biz Türklerden daha iyi bilen başka bir millet olduğunu sanmıyorum. Hintlilere gelince; binbir çeşit tanrıya tapan hatta şeytana tapan, şimdiye kadar insanlık adına iyi olarak ne yapmış olduğu bilinmeyen kırk yamalıklı topluluklar! Uzayda insanlığı bu üç kültür mü temsil edecek? Uzaya kendi kültürlerini götürecekler. Yani; bencillik, barbarlık, ırkçılık bir sürü sapık inanç... Ve daha uzaya gitmeden oralarda kendileri için düşman aramaya başladılar. Çünkü bunların; yaşamak ve üstün olmak için gerekli gördükleri her şeyi zorbalıkla ve sömürerek almak gibi bir kültürleri var. Bunların ihtiyacı olan bir şeyiniz varsa siz hemen düşman ilan edilirsiniz. Veya kendilerinden başka kim olursa olsun, ya bunların kölesi olacaklar ya da düşmanı! Uzayda olası canlıların hatta akıllı canlıların varlığına bile daha şimdiden tahammülleri yok. Konu ile ilgili bilimkurgu roman ve filmlerde uzaylılar hep düşman gösterilmekte, çok nadir olan istisnalar hariç. Her şeyi, herkesi düşman gören, aslında barbar ve aç gözlü olan bu kültürler mi uzaya açılmalı? Tamam gitmek istiyorlarsa gitsinler, zaten gitmeye hazırlanıyorlar. Ama Uzayda onlar asla yalnız bırakılmamalı. Orada güçlenip geliştikçe; uzayda bir düşman ararlar, bulurlarsa ne ala, bulamazlarsa dönüp dünyaya saldırılar, bundan emin olabilirsiniz... İşte bu yüzden onlara alternatif bir kültürün, gerçek insanlığı temsil edecek bir medeniyetin de uzaya

gitmesi şart.

İnsanlığın İlahi erdemlerini temsil edebilecek kültürel değere, bilgi birikimine, inanç sağlamlığına ve de gerekli güce sahip bir millet ancak uzayda dengeyi sağlayabilir. Bu özelliklere sahip olan, bildiğim tek millet Türk milleti. Sakın bunu ırkçılık yapıyormuşum gibi algılamayın. Eğer dikkatlice araştırırsanız Türk olmayan pek çok iyi niyetli düşünür ve fikir insanlarının da böylesi düşüncelere sahip olduklarını anlarsınız. Bu konuda Ulu önder Atatürk "İstikbal göklerdedir" derken, Atatürk'ü inceleyenler bilir, sadece hava sahasını kastetmemiştir. Onun zamanında 1925 yılında ilk adımları atılan havacılık sanayinin faaliyetleri sonucu 1932 de ilk uçak üretimine başlanır. Seri halde savaş uçağı üretimi ise 1936 yılında başlar. Hızla gelişmekte olan Türk havacılık sanayine ortak olmak isteyen bazı devletler bu üretim içinde yer alırlar (Almanlar gibi). Havacılık ile ilgili okullar açılır, bazı öğrenciler
havacılık konusunda öğrenim görmek üzere yurt dışına gönderilir. Hasılı Türk havacılığının yıldızı parlamaktadır. Yurt dışından uçak siparişleri alınmaktadır... Ne yazık ki bu heyacan verici gelişme Atatürk öldükten sonra, 6 yıl gibi kısa bir süre içinde sona erdi. O zamanki havacılık çalışmalarımız devam etseydi şimdi uzaya uydu gönderiyor olacaktık. Belki de aya araç gönderecektik... Ne yazık ki şimdilerde haberleşme uydularımızı bile eller göndermekte. Basit bir insansız hava aracına sahip olmak için kimlere... Neyse! Lütfen yanlış anlamayın; herhangi bir hükümeti, partiyi veya bir siyasi görüşü yermiyorum veya yüceltmiyorum. Sadece gerçekleri yazmak istiyorum. Atatürk'ten sonraki bütün yöneticiler bu durumdan sorumludur.

Haydi! Bilim insanlarımız, özellikle genç nesil; başınızı kaldırın ve uzaya yönelin. Milletiniz için, bütün insanlık için, hatta belkide evrensel hiyerarşi içinde, ilahi düzenin korunması adına sizden çok önemli görevler beklenmekte...

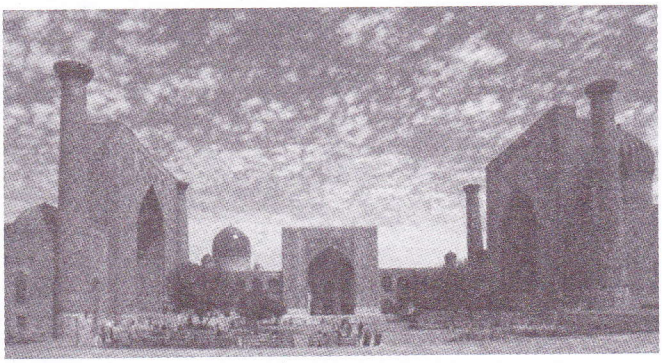

Uluğ Bey Medresesi

YALNIZLIK...

ŞİRİN TATLI

Hep umursuzlar altında maruz bırakıldığımızda dile gelmeyen sözlerdir, hücrelediğimiz anlar...Ve yalnızlık kavramının ovulması avuçlarımızda tek ağaca yaslanmış bir tepenin "im" deniz önlerinde, dudak bükerek eğilmesidir, duygunun bütün yorgunluğu ve görmenin terasından acıyla kalkıp oturması bir bebeğin gözlerine hep şüphe getirdiği içindir; doğrultunun gözbebeklerine tırnak ve kavga duruşu...

Kesin olan; sıradan kes bir mesafe eteğime ve "ekle ses kırıklığıyla" dokunması gecelerin kimsesidir, can hamlesi ve sonrası kirpik kırpılması ile yaşaması kumaş evlerin, baca boyalarından "nasıllar akşamına" bir cümle götürmesi, yüzümüzün en çile unutulmazı olduğu içindir belki de. Bu yer süzgecinin yaşam boyu çizgisine yayılırken, sensindir o an bulutlanan sayıklamalar...

İçimizin yükselen görüntüleri kalır geriye. İri ve gövdeli, iri ve kafesli parlak yalnızlıklardan...Bir de limon ağacı kiraz olamadığından, hep kabartılmış bir göğüsle açımlar, tutunamadığı varoluşunu. Yani mekanların yaşam diye bildiklerinden dökülürken günler, vedalanmaz ortamlar. Bu bakışlardan soru hep aynı açmazlıkla mektuplanan akşamlardır.

Bundandır en çok zaman, panjurlu bir insana benzer, içparçasızlıktan...Biz onu gösterişli bir yıkıntı sanırız. Bazen de içi albenili bir şarkı eski çarpışmalardan . Değildir oysa, ağzımızın açık kapısında bekleyen ve hiç konuşmadan ötesine toplanan bir masanın, anlatılmaz gülümsemesidir uzaktan...Aksi halde durumlar çömelemez kuyruklu içimize ve dönmez başımız dönüş ertesine...

Ve unutmamak gerekir ki, yalnızlık çokçadır, her biri canı bombalar can içre...
En önemlisi de güç kendini hep kaslı sanır, içine bakılmasından korktuğu için.
Bu da bir yalnızlık bilgisidir; parantezi tek pencerede kapatanlar için...

Sonlar bir çarpışmadır
ve en güzel yalnızlık,
inan bana
yalnızlıklar olmadığındadır...

ESKİ BİR TIKIRTI ŞU AĞAÇKAKANLAR

ŞİRİN TATLI

şimdi önümüzde kuşanan yaşamların
bir kırlangıç altı, ağaç savunması
ve ardı ardına unutulmuş
bir hoşça kal yaprağının çıtırtıları

kalplerin kavanozlar içinde kalışıdır
eski bir tıkırtı

eriğin ekşimeye kaçmış kıvamlı yanıtsızlığı
nar nar dağıttığındandır toprağı
fesleğenin tek suçlu duruşu
değişirken akşam içli oluşu

eski bir tıkırtı

yalnızlığın gövdeli soyunda
bize kalanı iç kamaştırarak yaşattırması
sokakların dar desenli kumaşları

oysa yüzüm, bir kaç satır serçe
serpiştirmelerden olma

ama papatya yağı gibi uçuşan
kavuşan ellerden giydiğim kalkınma
diye parmaklarım makaslandı
sivri gagalarınızda

şimdi içimde gövde tıkalı yaşamların
yalarken uğrattığı yollar
cebim de iğne oyalı satır aralar

eski bir tıkırtı
şu kıkırdayan ağaçkakanlar

BİTPAZARINA DEĞİL ÜLKÜSÜ UĞRUNDA YÜRÜYENLERE YAĞARDI NUR

ANDAÇ

Günlük yaşantımızda bizlerden biri olan ve birlikte yaşamaktan vazgeçemediğimiz çarşı-Pazar esnafının ve zanaatkârların günümüzde gözümüze çarpan eksiklikleri, zayıflıkları ve de acımasızlıkları her geçen gün çoğalarak artması ne yazık ki düzelesi de kalmadığını üzülerek gördüğümüzde geçmişin düzenini, güvenli ilişkilerini özlemle hatırlarız. "Ah!.. Nerede o eski ustalar, nerede o dürüst çarşı esnafı, cömertlik ve asalet göstererek, güzel sözlerle gönlümüzü, hatırımızı almaları, şimdi neden unutuldu" dediğinizi duyar gibi olurum. Neydi acaba aradığımız kaybolan değerler, neyi arar da bulamayız, nedendir düzenin bozuluşunu sessizce kabullenişimiz?

Orta çağda batı dünyası topluluğunu, Hıristiyanlık aleminde kahramanlık ve yiğitlik ölçüsü sayılan şövalyelik (malı ve ırzı şövalyeye ait olan bir düzen içinde yiğitlik ve kahramanlık nasıl olur izahı güç olsa da) adı altında birleşmiş olduğunu görürüz. Bizdeki Ahi teşkilatı da aynı çağlarda İslamiyet'ten önce kendi kültürlerinde bulunan ve "Akılık" adı verilen Türk Kültürü öğeleriyle bezenmiş kahramanlık ve yiğitlik ülküsü olarak karşımıza çıkar. Batılıların iddia ettiği gibi Ahi teşkilatı, yerli Hıristiyan, Rum ve Ermeni zanaatkârlardan yararlanılarak değil bilakis bu yerli zanaatkârlara karşı, doğudan gelen Müslüman zanaatkârları himaye etme duygusunu ön planda tutmuştur.

Selçukludan bu yana çarşı ve pazarın düzenini sağlayan Ahiliğin ulu kat ve saygılı basamak olduğu ve ciddi imtihan gerektiği zamanlara gittiğimizde görülür ki: Ahi örgütü mesleki, ahlaki, siyasi ve aynı zamanda silahlı bir örgüttü. Böylelikle Anadolu'da oturan Türkmen topluluklarının her vilayette, şehirde ve köyünde düzene sahip çıktıklarını görürüz. Meslek sahibi her kişinin mesleğine ait bir "piri" olduğu Selçuklulardan beri uygulanan bir gelenektir. Demircilerin piri Hazreti Davut, fırıncıların piri Halil İbrahim, marangozların piri Habip Neccar, post yapımcılarının (debbağlar) piri ise Anadolu'da Ahiliğin kurucusu Ahi Evran'dır, 32 çeşit zanaatkârlar zümresinin lideri olarak kabul edilmiştir. Ahilik; Osmanlı içinde 18 nci yüzyıla kadar devam etmiştir.

Değerli dostumuz Ali Demirel'in "Nevzuhur" dergimizin 12 nci sayısında bu konu hakkında kıymetli bilgilerini okuyucularımızla paylaşarak "Ahi Evren veya Akı Ejder" makalesinde yazdıkları hatırlanacaktır. Benimse bu yazımda yapmak istediğim: Gerçek adı Şeyh Nasirü'd-din Mahmut el-Hoyi olan Ahi Evren'in kurduğu teşkilatın fikri temellerini hatırlatabilmenin gayreti ile bazı izlerin üzerinde durarak eski törenlerinden bir kesit verip Antalya'daki uzantısından bahsederek zamanımıza gelene kadar Ahiliğin o güzel değerlerinden uzaklaştıkça çarşı-pazarın nasıl yozlaşıp yok olmaya yaklaşıldığını hatırlatmak ve ibret almak adınadır. Ahiliğin değerlerini muhafazaya çalışan ve yaşatmak isteyen bir avuç esnafımızı sitemlerimizden ayrı tuttuğumuzu da belirtmek isterim.

Düzen kurucuların, ustaların peştamal kuşanma töreninden önce Ahilik yolu töresinden ve uyulması gereken kurallarından 124 sualin cevabını açmakta ve birkaç örnek vermemizde fayda vardır. Töreni gözümüzde canlandırdığımızda; Ahi baba, yanında halifeler, nakipler sonra yaş sırasına göre oturan Ahi yiğitleri meydanda toplanarak, Ahiliğin YÖNELMEK, BAŞLAMAK ve gerçeğe ULAŞMAK olduğunu bilen yeni yoldaşlarını sınamak adına tören yapılır.

Nakip erkânı selamlayarak töreni açar. Ahi baba erkân adına selamı karşılar. Yola girmek isteyen tanıtılır ve yol atası ile meydanın ortasında imtihana hazır bekler. Sağ elini sol omzuna, sol elini sol omzuna koyarak sağ ayağının baş parmağını sol ayağının baş parmağına bastırarak erkânı selamlar. Suallere geçilerek Ahiliğin açığı sorulur: "Eli, yüzü, gönlü, sofrası..." Kapalısı ise: "Gözü, beli, dili" cevabından sonra gerekirse; "gözü kapalılıktan murat nedir?" diye bazen kısaca manalarının açıklanması istenir. "Kimsenin ayıbını görmemektir" cevabı yeterli sayılırdı. Devamla: "Ekmek yemekte kaç adet edep vardır say". ""Oturdukta sağ dizi dikip, sol dizi alta ala... Lokmayı ilk önce sağ avurduyla çiğneye... Küçük lokma ağızlaya... İki elini yağlatmaya... Kimsenin lokmasına bakmaya... Başını kaşımaya... Sözü kısa söyleye ve hiç gülmeye... Yemeğin iyisini konuğa bıraka... Yemekten sonra ellerini yıkaya...

Söz söylemekte de dört edep vardır: Sert söylemeye ki ağızdan tükürük saçmaya... Bir kişi ile konuşurken başka yere bakmaya... Sen-ben demeye siz-biz diye... Elini kolunu sallamaya...

Yol gitmekte ise sekiz edep vardır: Katı katı kasılarak yürümeye... canavarcıkları ezmeye... Dört yanına bakmaya... Taştan taşa hoplamaya... Yoldan ayrılmaya... Kimsenin ardından gözlemeye... Büyüğün önüne geçmeye... Biriyle giderken bekletecek iş tutmaya...

Nesne satın almakta ise üç edep vardır: Yumuşak söyleye... Tadına azla baka... Aldığını geri vermeye...

Beyler katına varmanın da beş edebi vardır: Vakitsiz gitmeye... Büyüklerin hepsine ayrı ayrı selam vere... Uzak otura... Çok söylemeye... Öğüt vermeye...

Böylece devam eden tören, Ahi babanın "uygundur, elverir, yontulmuş, ak etti yol atasının yüzünü, aferin" diyerek imtihanı bitirir, Ahilik palasını kuşandırır ve son sözlerini erkâna dönerek söyler: "Ey oğul!.. Saygılı ol ki saygı göresin. Sözün doğrusunu söyle ki dinlenebilesin. Bundan böyle sana şarap açmak, kumar oynamak yoktur. Gammazlık, kasıntı, karalama yoktur. Kıskanmayacaksın, kin tutmayacaksın, zulmetmeyeceksin. Yalan söylemek, sözden dönmek, namusa kötü bakmak yoktur. Ellerin günahını görmezden geleceksin. Pintilik yoktur, hele hırsızlığı aklına bile getirmeyeceksin. Çabala ki bu basamaklara yanaşabilesin." diyerek töreni bitirir.

İşte bu erdemlere, değerlere, gökten yağardı nurlar. İşte bunları arayıp da bulamadığımızda hüzünlenir, kaybettik diye üzülürüz.

Ahilikte herkes normal yaşantısında işiyle uğraşırdı. Olağanüstü durumlarda ise silahlanarak çarşının, şehrin ve de ülkenin korunmasını da üstlenirdi.

Selçukluda "Pazar sahipsiz olmaz" diyerek çarşı-pazarı, çerçi ve tüccar takımını sıkı bir şekilde denetleyerek halkı koruma altında tutmuşlardır. Birkaç örnekle bu yasaları açmak gerekirse: Esnaf halkı haklamayacaklardır. Meydan kantarı ister ki el vurmadan kendi başına doğru tartsın. Ölçekler, kileler, halkalar örften küçük olmasın!... Pekmezine su katan, yağsızı yağlı diye satmaya kalkana değnek ister. Paralarda silik, kulağı kırpılmış, kalp var mı bakılacak ki Pazar adına layık olabilsin. Pazara kılıç gölgesi gerek... Gibi kısaca örnekler verdiğimiz değerleri koruyarak, doğru idare etmek adına çarşı-pazarı kontrol etmişlerdir.

Daha sonraları Osmanlı'da bu görevlerle aralıksız uğraşarak KURULUŞU, YAYILIŞI sağlamak adına gayretlerine devam etmişlerdir. Ahi, mesleğinde usta, cömert, çırağını-kalfasını, işini ve etrafındaki insanları seven, onlara yardımı gaye edinen kişi olarak da tanınırdı. Gündüzleri çalışan bekâr ahiler, ikindiden sonra kazançlarını Ahi Babaya getirirler, zaviyede birlikte yaşarlardı. Topluca yemek yer, Kur'an okur, ilahi söyler, raks ederlerdi (sema-semah). Etkinliklerinin içinde misafir ağırlar, zorbaların hakkından gelir, zalim ve edepsizleri ortadan kaldırırlardı.

Ahi ahlak kurallarına sıkı sıkıya bağlı yaşarlardı.

Vazgeçilmez değerleri: 1) Güçlü ve üstün iken affetmek. 2) Hiddetli iken yumuşak davranmak. 3) Düşmana dahi iyilik etmek. 4) Kendisi muhtaç iken bile, başkasına vermek gerekli idi...

Genel çizgileriyle bahsettiğimiz Ahiler ve Ahi'lik Kurumu Antalya'da nasıldı biraz da ondan bahsedelim.

Selçukludan beri Antalya esnafı da pirimiz, üstadımız dedikleri kişilere saygı gösterip, sabah erkenden dükkanlarını açıp işe başlarken çırakları, kalfaları ile birlikte o kişilerin ruhlarına dua ederlerdi. Eskiden aileler 10 yaşından küçük olmamak üzere erkek çocuklarını bir esnafın yanına "eti senin, kemiği benim. İşi, huyu, terbiyesi sana emanet" diyerek verirlerdi. Yamak, çırak, kalfa ve usta olabilmek için genellikle 1001 gün çalışırlar ve bir üst kademeye sınavla yükselebilirlerdi. Çırak meslekte ilerlemek için bir ustayı Ahi ata, kalfalardan ikisini de yol kardeşi seçerek mesleğinde çalışır ve gelişirdi. Herhangi bir meslekte o mesleğin Ahi zaviyesine (tekkesine) katılmakla mümkündü. Başka türlü faaliyetlerde bulunamazdı. Evlenenler zaviyeden ayrılabilir kendi kurdukları düzende yaşayabilirlerdi. Sıkı eğitimin sonunda diploma sayılan peştamal kuşanma töreni genellikle ilkbaharda bir mesire yerinde topluca yapılır, yörenin ileri gelenleri ve halk bu törene katılırlardı.

Çırağın ve kalfanın takılan peştamalını çözmek Ahi babaya ait bir görevdi. Peştamalını kuşanan üç gün bu şekilde dolaşır, hatta geceleyin peştamalın düğümünü çözmeden üstünden çıkarıp yatabilirdi. Üç günün sonunda Ahi babaya uygun bir para vererek peştamalını çözdürürdü.

Dükkân sahibi olan Ahi esnafı mesleğinin gereği belirli esnaf nizamnamesine uymakla mükellefti. Buna da birkaç örnek vermek gerekirse; ekmekçiler ve çörekçiler: Ekmekler ve çörekler çiğ, kara, ekşi ve noksan olmaya... Olursa dirhemlerinden 1 akça ceza alına. Elekleri sık olup ekmekleri kepekli olmaya, olursa ekmekçiye muhkem siyaset oluna... Yoğurtçular: Sütleri gözlene, su katılmaya ve yoğurda nişasta katılmaya... Berberler: Üstleri temiz, elleri ayakları temiz, usturaları keskin, peşkirleri, makremeleri temiz ola... Şerbetçilerin: Miski ve gülsuyu lezzeti yerinde olacak, karlı buzlu satılacak... Debbağlar: Taşradan getirilmiş deriyi ve kurban derisini işlemeyeler, İstanbul salhanelerinde kesilen hayvanların derisini işleyeler ve deriyi iyi pişireler. Pabuçcular: Sağlam dikeler, bir pabucu kaç akçaya satarlar ise pabucun miadı akça başına 2 gündür. Tez sökülür ise pabuçcuya dayak gerekir...

Görüldüğü gibi her mesleğin dikkat edilmesi gereken kuralları vardı ve uyulurdu. Uyulmaz ise: Kadı, Ahi baba, kolbaşları gerekli ikazı ve cezayı uygularlardı. Ahi baba bütün esnafa, kolbaşları ise yalnız kendi sınıf esnafına başkanlık ederlerdi. Antalya'da 1960'lı yıllara kadar belediye çavuşları bu görevi yürütmüşlerdir. Antalya iskelesi ise toptancı tüccarların bulunduğu ticaret merkezi durumundaydı. Şeker, kahve, pirinç, gazyağı, sabun, çay, zeytinyağı, tuz ve benzeri ihtiyaç maddeleri ithal edilirdi. Şeker Cava'dan, çay Seylan'dan, pirinç Dimyat'tan, gazyağı Bingazi'den gelirdi. Antalya ihraç ettiği ürünlerin başında tatlı ve nefis meyveleriyle ilgi çekmiştir. Bilhassa Kamareddin denilen bir nevi kayısı çok lezzetli idi. Bu meyve kurutulur Mısır'a gönderilir ve orada az bulunan kıymetli meyvelerden sayılırdı.

Eski demirciler çarşısı esnafı 1940'lı yılların başında inşa edilen arastada toplanmıştı. Metal işleme sanatı, kalaycılık, nal kesme mesleği ve ustaları varlıklarını zorlanarak da olsa zamanımıza taşımışlar. Şimdilerde yok olmakla yüz yüze olan bu esnaflar, artık Antalya'nın yok olan diğer zanaatları gibi bir nostaljik soluğu sayılan varlıkları, kıyılara köşelere çekilerek yaşam şansı veriyorlar. Şehrin gelişimi doğrultusunda son nefeslerini vermekte olan bu zanaatların ve zanaatkârların desteklenmesi, kollanması zamanının gelip de geçiyor olması ne yazık!.. Esnafın önemini anlamak, onların hüner ve becerilerini, deneyimlerini geleceğe aktarabilmelerini sağlamak, kent yöneticilerinin görevi olmalı. Aksi halde Antalya'nın onlarla aldığı soluğun her geçen gün azalması kaçınılmazdır.

DEMİRCİLER ÇARŞISI (Eski Hali)
ANTALYA

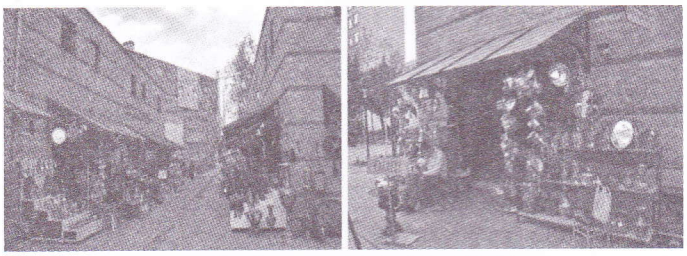

DEMİRCİLER ÇARŞISI (Yeni Hali)
ANTALYA

Şimdilerde zabıta, tüketicileri koruma yasaları, dernekler, birlikler gibi esnafı denetleyen kuruluşlar, yasalar artarak çoğalsa da gelinen bu noktada başıboşluk, acaba yasaların yetmezliğinden mi yoksa insani değerlerden, vicdan gibi, vazife gibi, Allah korkusu gibi, bir bütünün parçası olduğumuzu unutarak, hırslarımızın tutsağı olmamızdan mı karmaşa içinde yaşıyoruz. Gökten yağan nurlara şemsiye açar gibi manevi değerlerden uzak kalmışız. İşte bu da bizim gerçeğimiz.

GÜNEŞ

ANDAÇ

Sevdamızı nice taşıdık yanımızda
Nice bir yürekle, nice sevdiğimizi
Ne bilsin o güzel yanından geçtiğimizi.

Ne bilsin susuzluğumuzu
Çölde gezerken deve dikeni.

Benzimiz sararmış sensiz
Ne bilsin sarı başaklar rengimizi.

Ölürüz de sırtımız kefensiz
Gözümüzde bir ışık senin gözlerin
Ne bilsin kör kuyu
Işık nedir yıldız yıldız.

Yüreğimde puslu bir uzaklık
Ne bilsin güneş
Karanlık nedir hiç görmedi ki...

DERGİLER DERYÂSINDAN

K O P U Z

OĞUZ ÇETİNOĞLU – MEHMET ŞADİ POLAT

ocetinoglu@ttmail.com msadipolat@gmail.com

İstanbul'da, 15 Nisan 1939 târihinde *Aylık Millî Sanat ve Fikir Mecmuası* tanıtımıyla yayımlanmaya başladı. Yayınına Samsun'da devam etti.

20 X 27 santim ölçülerinde, karton kapak içerisinde 3. hamur kâğıda tek renk olarak basılı 42 sayfalık derginin Künyesi: Sâhibi ve Neşriyat Müdürü: Cemal Tiğin. Basıldığı Yer: Bozkurt Basımevi / İstanbul.

Kopuz Dergisi, İstanbul'da ve Samsun'da iki dönem olarak yayınlandı. Bunların ikisinde de, Tevetoğlu asker olduğu için, imtiyaz sahipliği ve yazı işleri müdürlüğü görevleri başkaları tarafından üstlenildi. Fakat derginin gerçek sahibi ve yöneticisi Tevetoğlu idi.

Birinci dönemde Kopuz Dergisi Nisan 1939'dan Ocak 1940'a kadar her ayın 15'inde olmak üzere, 9 sayı çıkarıldı.

Derginin 1. hamur kâğıda basılı kapağında logosu ile '*Aylık millî sanat ve fikir mecmuası*' sözünden başka, çerçeve içine alınmış içindekiler listesi (sonraki sayılarda tanınmış kişilerin özdeyişleri), yayınlanış tarihi ve sayı belirten rakam yer alıyordu. 15 kuruş olan fiyatı, arka kapakta veriliyordu. Sayfa numaraları cilt boyunca zincirleme sürüyordu. Altı sayısı bir cilt olarak tasarlanmıştı.

Türkçü görüş ve anlayışa uygun yazılar ve şiirler yayımlanan Kopuz'da, ayrıca tam sayfa kuşe kâğıda basılmış fotoğraf ve resimler verilmekte idi. Sayfaları da pek çok yazarın yazı ve şiirlerine ev sahipliği yapıyordu. Başlıcaları: Besim Atalay, Atsız, İhsan Aydın, Mehmed Hâlid Bayrı, İhsan Boran, Behçet Kemal Çağlar, Zeki Ömer Defne, Emin Hekimgil, Abdülkadir İnan, Rıza Nur, Hüseyin Nâmık Orkun, Adnan Cahit Ötüken, Ziya Özkaynak, Nejdet Sançar, Fethi Tevet (Tevetoğlu), Cemal Tiğin, Zeki Velidî Togan, Osman Turan, Alparslan Türkeş, Nimet Turgun Uluğtürk, İhsan Unaner, Osman Faruk Verimer, Kerim Yund, Fethi Yücel, Hâlide Nusret Zorlutuna idi. Ayrıca, Ahmed Hikmet (Müftüoğlu), Enis Behiç Koryürek, Nâmık Kemal'den alıntılar da bulunuyordu.

1. sayıdaki yazıların başlıkları ve yazarları: *Türk Şiiri ve Kopuz*: Kopuz. *Vokalik Ahenk*: Rıza Nur. *Ziya Gökalp'in Türkçülük Fikirleri*: Nejdet Sançar. *Hâmid'in Garbdaki yeri*: Dr. İhsan Uzaner. *Fitajali* (Tagore'den): Fethi Tevet. *Edgar Poe ve Harikulâde*: Fikret Ürgüp. *Rıza Nur'un Nâmık Kemal'i*: Nejdet Sançar. *Kan Portakalları* (Hikâye): J. Bossabart'tan Osman Faruk Verim. Dergide ayrıca Rıza Nur, Fethi Tevet, Zeki Ömer Defne, Ferda Güley, İhsan Aydın ve Emirî imzalı *şiirlere* yer verilmişti.

15 Mayıs 1939 târihli 2. sayı, 43. sayfadan başlıyordu. Dergi; Dr. İhsan Unaner'in: *Ailede Ahlak*, Rıza Nur'un; *Türk Aruzu*, Nejdet Sançar'ın: *Üç büyük yıldönümü; Kürşad, Tanzimat, Nâmık Kemal*, İhsan Boran'ın: *Köyüme Dönerken*, Fethi Tevet'in: *Ahmet Hikmet*, Fethi Yücel'in: *Paskal ve iki türlü nâmütenahi* başlıklı yazıları, Emirî'nin: *Koşma*, Behçet Kemal Çağlar'ın: *Bahar Türküsü*, Süleyman Bumin'in: *Kopuz*, İhsan Aydın'ın: *Sığırcık*, Edgar Allan Poe'nin Hikmet Hayri tarafından Türkçe'ye çevrilen *Gölge* adlı şiirleriyle çıktı. Sayfa altlarında Ahmet Hikmet'in; *Ey Türk oğlu alnını yükselt, göğsünü ger, etrafına gururla bak.* gibi özlü sözleri, *Altın Ordu'da kanun ve yasak iki kelimeden ibârettir: Sıra ve saygı...* şeklinde sloganlar dikkat çekiyordu.

Kopuz Dergisi'nin 3. sayısı 15 Haziran 1939'da çıktı. Bu sayıdaki yazıların başlıkları ve yazarları: *Türk Şiirinin Ritmik Unsurları*: Rıza Nur. *Codex Cumanicus bilmecelerine dâir*: Prof. Abdülkadir İnan. *Kür Şad*: Atsız (Orhun Mecmuası'ndan iktibas), *Yenisey Yazıtlarına dâir*: Hüseyin Nâmık Orkun, *Türk Milliyetçiliği*: Emin Hekimgil, *Gençlik Meselesi*: Suphi Esen, *Benim Yurdum*: Fethi Tevet, *Ankara'ya doğru*: Cemal Tiğin, *Anadolu'da çalışmak*: Prof. Abdülkadir İnan, *İlig Unvanı Hakkında*: Osman Turan, *Ziya Gökalp'in Türkçülük Fikirleri*: Nejdet Sançar, *Uzaktaki Türkler için Şiirler*: Behçet Kemal - Fâzıl Hüsnü, *Paskal'ın Retoriki*: Fethi Yücel, *Komşu Kızı*: Rabindranath Tagore. Bu sayının *şiirleri*; Fethi Tevet, İhsan Boran, İhsan Aydın, Bekir Tünay, Emirî, Kerim Yund ve Sedat Süha tarafından yazılmıştı. Dergide ayrıca Behiç Tüzmen'in *karikatürü*, *Dalgalar* adlı bir resim ve Hind Şâiri *Tagor'un fotoğrafı* vardı.

Türk Hatay Türk'ün oldu, Çakul Kitabesi, Ömer Seyfettin'de Milliyetçilik, Türk Öğretmeninin vazifesi, Kımız Bayramı, Uzaktaki Türkler için Şiirler, Veba Hastası Hayvanlar, Yozgatlı Hüznî Baba başlıklı yazılar ve Türkistan hayatından bir resim gibi kalem ürünlerinin dikkat çektiği 4. sayı 15 Temmuz 1939 tarihinde çıktı.

15 Ağustos 1939 tarihinde çıkan 5. sayıda; Çiftçioğlu'nun: *Atalarımızdan kalan eserleri yıkmak vatana ihânettir*, Prof. A. Zeki Velidi Togan'ın: *Eski Türk ve Moğolların haritacılığı meselelerine dâir notlar*, Fethi Tevet'in: *Millî Şâirimiz Mehmet Emin Yurdakul*, Hüseyin Nâmık Orkun'un: *Türk atları hakkında mühim bir esere dâir*, Nejdet Sançar'ın *Türkiye'de Türkçe meselesi*, Besim Atalay'ın: *Suna ve Çoban*, Adnan Cahit Ötüken'in *Bibliyotekler tarihi*, Ziya Özkaynak'ın: *Kımız*, Muzaffer Yersel'in: *Burada geçen günlerden*, Fethi Yücel'in: *Kür Şad'ın Sofrasında* başlıklı yazıları, Mehmet Emin Yurdakul, Fethi Tevet, İhsan Boran, İhsan Aydın, Alâeddin Çetin, Bekir Tünay, Cemal Doğantan ve Rahmi Argon'un *şiirleri* vardı. Bu sayıda ek olarak iki resim verilmişti: Millî Şâir Mehmet Emin Yurdakul ve Türkistan Hayatından Sahneler.

6. sayıda; *Dil ve Hayat, Said Paşa'ya göre Nâmık Kemal*, başlıklı yazılar dikkat çekiyordu. Şiirler: Fethi Tevet, İhsan Boran, İhsan Aydın, Rifat Ilgaz, Cemal Oğuz Öcal ve Cemal Doğantan'a aitti. Resim olarak *Türkistan hayatından bir görüntü* tercih edilmişti.

Birleştirilmiş olarak 15 Aralık 1939'da çıkan 7. ve 8. sayılarla Kopuz Dergisi 1. yayın dönemini tamamladı.

Kopuz Dergisi'nin Tevetoğlu tarafından yayınlandığının anlaşılması ve yayımına hemen son verilmezse askerlikten atılacağının bildirilmesi üzerine, 15 Ocak 1940 tarihli 9'uncu sayısından sonra, Kopuz'un bu ilk dönemi, mecburen sona erdi.

İkinci dönem Mayıs 1943'ten Nisan 1944'e kadar, Samsun'da Dr. Tevetoğlu'nun fiilî yönetiminde 1 yıl devam etti. Künye bilgilerinde Sâhibi olarak eşi Gürcan Tevetoğlu, Yazı İşleri Müdürü ise önceleri Feridun Ankara, son birkaç sayıda ise Dr. Tevetoğlu'nun babası Dursun Ali Beğ görülüyordu.

Dergi, yine 20 x 27 santim ölçülerinde çıkıyordu. 2. hamur kâğıda, 24 sayfa olarak basılıyordu. Kapağı kapak kâğıdına basılmakta idi. Kapaktaki büyük ve koyu harflerle basılı olan dergi adının hemen altında '*Aylık Türkçü Dergi*' sözü, onun altında aylı kurt amblemi, daha sonra da bir ünlünün özdeyişi, yayımlandığı ay ile sayı belirtiliyordu. Dergi, önceki dönemdeki sayı sırasını sürdürmemiş, 1. sayıdan başlatılarak çıkarılmıştı.

Kapakta, dönemin başbakanı Şükrü Saraçoğlu'nun; *Biz Türküz, Türkçüyüz ve dâmia Türkçü kalacağız* sözü dikkati çekiyordu. Bu sayıda yer alan Tevetoğlu imzalı *Amacımız Türk'e Fayda* başlıklı sunuş yazısında özetle şöyle deniliyordu:

Yurdumuzda çorak kalmış işlenmemiş, bakımsız ve kimsesiz toprakların bulunduğu, köylerimizin çoğunun inden farksız kerpiç

damlardan kurulu olduğu, hayvanlarıyla bir çatı altında yatan köylümüzün medeniyetten uzak., sağlık durumunun bozuk bulunduğu gerçektir. Fakat bu çoraklık, bu bakımsızlık, bu medeniyetsizlik ve hastalık bir Türkçü aydını asla fedakâr ve asil Türk köylüsünden uzaklaştıramaz. Bilâkis birbirini tamamlayacak bu iki varlığı büsbütün birbirine yaklaşmağa mecbur tutar. Toprağının her zerresi bir Mehmedciğin et veya kemiği olan bu yurd, yalnız güzel ve zengin taraflarıyla değil, çirkin ve fakir taraflarıyla da bizim anamızdır, canımızdır.

Gürbüz görünen medenî sözde Türk aydını koftur, çürüktür: Türk kültürünü bozmuş, Türk ruhunu zayıflatmıştır. Çelimsiz görünen câhil Türk köylüsü pektir, sağlamdır: Türk kupürünü korumuş, değişmeyen gelenek ve göreneğiyle Türk ruhunu saklamıştır.

Onun içindir ki sözde aydın şehirlimizin Türklüğe faydası kedi, köylümüzün Türklüğe faydası arslan ölçüsündedir.
Tek ve büyük kıymet ölçümüz yalnız Türk'e faydadır.

Amacı ilk sayısındaki başyazının başlığı olan '*Amacımız: Türk'e fayda*' sözüyle özetlenen Kopuz'un, bu dönemde de oldukça kalabalık bir yazı ailesi vardı. Mustafa Hakkı Akansel, İ. Behçet Akın, Feridun Ankara, Naci Aşkın, Oğuz Kâzım Atok, Atsız, Tolunay Atsız, Nihat Sami Banarlı, Mehmed Halid Bayrı, Ferit Dikmen, Divitçioğlu Necmeddin, Fevziye Abdullah Erinç (Tansel), Esatoğlu Selâhattin, Fındıkoğlu (Ziyaeddin Fahri), Basri Gocul, Ömer Gürer, Abdülkadir İnan, Hüseyin Nâmık Orkun, H. Câhit Öztelli, Peyami Safâ, Vâhit Lütfi Salcı, Nejdet Sançar, İzettin Şâdan, Şâkiroğlu Cânip Sıtkı, Tevetoğlu Fethi, Uluğ Turanlıoğlu, İsmet Rasin Tümtürk, İhsan Unaner, Elmas Yıldırım, Yılanlıoğlu İsmail Hakkı ve Hâlide Nusret Zorlutuna, yazı ve şiirleri ile katkıda bulunanlardandı.

İkinci seri'nin 5. ve 6. sayıları birleşik olarak Ekim 1943'te yayınlandı. Bu sayının başyazısı *Tevetoğlu* imzâsını, *Büyük Rıza Nur* başlığını taşıyordu. Dr. Tevetoğlu yazısında hamâsî ifâdelerle Rıza Nur'u kişiliği ve fikriyatı ile anlatıyor.

Bu sayıda Rıza Nur'un, kuşe kâğıda basılmış bir portresi, ek olarak verilmişti. Kasım 1943'te çıkan 7. sayıda; **Büyük Türk ihtilâli'nin yirminci yılı*, **Vatan ! Derdim seninle*, **Eski Türklerde kopuz ve kopuzcular*, **Bizim anladığımız kahramanlık*, **Kahramanlarımızı anarken*, **Soyu bizden olmayanlar*, **Sailoğlu*, **Panarabizm*, **Gaziantep'de halk ilâçları*, **Hazzareler*, **Bir yetişme yolu* başlıklı yazılar, Tevetoğlu, F. Dikmen, Süreyya Özgeevren, Necmettin Esin, Oğuz Kâzım Atok, Elmas Yıldırım'ın *şiirleri* vardı. Sayfa altlarına cumhuriyet ve Türklük için vecizeler konulmuştu.

8. ve 9. sayılar Ocak 1943'te, 10. sayısı aynı ölçü ve hacimde, vatan ve millet sevgisini, Türkçülük şuurunu pekiştirmeye yönelik yazı ve şiirlerle çıktı. Mart 1944'te çıkan 11 sayıda; Tevetoğlu, Dr. İhsan Unaner, Sabri Acar, Basri Gocul, Oğuz Kâzım Atok, H. Cahit Öztelli, Zeki Ömer Defne, Ali Eroğlu, Nejdet Sançar, Vâhit Lütfi Salcı, Osman Tünger ve Elmas Yıldırım'ın yazı ve şiirleri vardı.

Kopuz Dergisi, Nisan 1944'te çıkan 12. sayı ile ikinci seriyi tamamlamış oldu. Üçüncü serinin 1. sayısı, Mayıs 1944'te yayınlandı. Künye bilgisi bölümünde: Müessisi: Tevetoğlu bilgisi vardı ve yazışma adresi olarak Samsun verilmişti. Bu sayıda Zeki Ömer Defne'nin *Bir İncecik Duman Tüter* başlıklı şiiri ve Tevetoğlu imzalı *Kuvay-ı Milliye Ruhu* başlıklı yazı dikkat çekiyor.

Yayınını başarı ile sürdürmekte olan Kopuz, 3 Mayıs 1944'de başlatılan Türkçülere yönelik devlet terörü yüzünden, kapanmak mecburiyetinde kaldı. Çünkü onu çıkaran Dr. Fethi Tevetoğlu da, Irkçılık-Turancılık Dâvası'nın sanıkları arasına alınmak üzere tutuklanmıştı.

Mayıs 1944'te çıkan son sayının arka kapağında, '*Gelecek sayıda Büyük Türkçü Atsız Kimdir, Türkçülükteki büyük rolü nedir ?*' Başlıklı yazının yayınlanacağı duyuruluyordu. Fakat Kopuz Dergisi, bu sayısı ile, ardında büyük bir boşluk bırakarak yayın dünyasından çekilmek mecburiyetinde bırakıldı.

Dr. FETHİ TEVETOĞLU'NUN BİYOGRAFİSİ:

Politikacı, diplomat, edebiyatçı-yazar Dr. Fethi Tevetoğlu, 31 Ocak 1916 tarihinde İstanbul'da doğdu. 27 Kasım 1989 tarihinde 73 yaşında iken kalp krizinden Ankara'da Rahmet-i Rahman'a kavuştu.

İlk, orta ve lise eğitimini yurdun çeşitli vilayetlerinde yaptı. Daha sonra Askerî Tıbbiye'ye girdi. Mezuniyetinden sonra Gülhane Askerî Tıbbiye'ye tâyin edildi. İhtisasını Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde tamamlayarak çocuk hastalıkları uzmanı oldu. Bir süre sonra askerlik görevinden ayrıldı ve A.B.D'ye giderek Teksas ve Baylor Üniversitelerinde başasistan ve öğretim görevlisi olarak çalıştı. Dönüşünde Samsun'a yerleşerek serbest hekimlik yapmaya başladı. Aynı yıl Demokrat Parti Samsun İl Başkanı oldu. 27 Mayıs ihtilalinden sonra Adâlet Partisi Samsun teşkilatını kurarak il başkanı oldu ve aynı yıl Samsun'dan senatör seçildi. Bu görevde aralıksız 12 yıl kaldı.

Tevetoğlu, Dünya Antikomünist Teşkilatı'nın Orta Doğu ülkeleri temsilciliğini üstlenmiş, ölümüne kadar bütün yıllık kongrelere katılmıştır. Ayrıca *Türk Ansiklopedisi* yayın kurulu başkanlığı da yapmıştır. 1987'de yayıma başlayan *Yeni Orkun Dergisi*'ne de çeşitli makaleler, dizi yazılar yazmış, son gününe kadar da derginin başyazarlığını yapmıştır.

Tevetoğlu İstanbul'da Askerî Tıbbıye öğrencisi iken Atsız'la tanışarak ona hayranlık duymuş ve en yakın dostlarından biri olmuştur. Daha Askerî Tıbbiye öğrencisi iken, bir arkadaşının adına aldırdığı imtiyazla *Kopuz Dergisi*'ni yayınlamaya başladı.

1944'te Türkçülerin tutuklanmasına başlanınca Tevetoğlu da gözaltına alındı. Bir hücreye kondu ve 73 gün orada kaldı. Ve nihayetinde mahkeme sanıkların '*millî bir gaye için çalıştıkları*' hükmüne vararak beraat kararı verdi. Böylece Tevetoğlu, 11 ay 20 gün boşu boşuna hapiste yatırılmış oldu.

Ankara'da görevli olduğu sıralarda, Türk Milliyetçiler Derneği'nde ateşli Türkçü konuşmalar yaptı. Aynı yıllarda Türk Ocağı Ankara Şubesi'nin açılışını gerçekleştirdi.

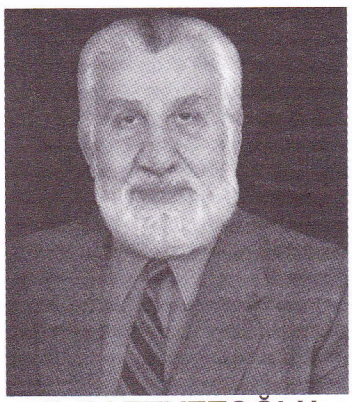

Fethi TEVETOĞLU

Hayatı boyunca yazdığı yüzlerce makale ve şiirleri çeşitli dergilerde ve gazetelerde yayınlandı. Kitap hâlinde basılmış eserleri şunlardır:

**Yarın Turan Benimdir*, **Bir Bayrak Altına*, **Fuzuli'nin Bahçesi*, **Türklüğe Kurban*, **Rabindranath Tagore*, **Büyük Türkçü Müftüoğlu Ahmed Hikmet*, **Enis Behiç Koryürek- Hayatı ve Eserleri*, **Faşist Yok Komünist Var*, **Dış Politika Görüşümüz*,

**Milletlere Işık Tutan İki Beyanname, *Komünist Blokta Milliyet ve Mefkure* (G. Von Mende'den tercüme), **Kıbrıs ve Komünizm, *Açıklıyorum, *Yirminci Yüzyılın Yüzkarası / Utanç Duvarı, *Türkiye'de Sosyalist ve Komünist Faaliyetler, *Mukaddes Topraklardan Geçen Yol, *Benim Gördüğüm Bugünkü Rusya, *Mehmed Emin Yurdakul- Hayatı ve Eserleri, *Hamdullah Suphi Tanrıöver - Hayatı ve Esreleri, *Dağ Yolu, *Gönül Hanım, *Millî Mücâdele Yıllarındaki Kuruluşlar.*

Samsun Senatörü olduğu dönemde, Dr. Fethi Tevetoğlu'nun Senato kürsüsünde yaptığı konuşma:

Biz Devlet radyosundan, Devlet parasıyla basılan kitaplardan bu büyük milletin olmayan uydurma dille bu millete hitab edilmesine taraftar değiliz ve buna tahammül edemiyoruz. Kuş dili konuşanlar kendi aralarında ötüşebilirler. Ama bu uydurma kuş dilini bu millete ana dili olarak kabul ettirmeğe hiçbir insanın hakkı yoktur. Bu meseleye ilim ve akıl yoluyla eğilmenin zamanı çoktan gelmiştir. Bizim millet oluşumuzun, bizim milliyetimizin en mühim manevî bir uzvu, bir temel bölümü bulunan ana dilimizin, hedefi Türk dilini tarihten silip süpürmekten ibaret bir kültür bolşevizmi plân ve programının tatbikatı cümlesinden Türk ve Türkçe olmayan birtakım uydurma, casus kelimelerle doldurup bozulmasına, anlaşılmaz bir dil hâline sokulmasına ve yok edilmesine bizim en millî ve en tabiî Türklük ve insanlık hakkımız olarak razı değiliz ve şiddetle karşısındayız.

Türk dilini sadeleştirmek sloganı ile ana dilimizi Türkçe olmayan nesebi gayrisahih kelimelerle doldurarak mazi ile hâlin ve istikbâlin köprülerini dinamitlemek ve bombalamak, nesiller arasındaki rabıtaları koparmak, halkımızı radyo dinlemekten, devlet tiyatrolarından sanat zevkini de tatmin suretiyle faydalanmaktan men etmek, ana-baba ile evlâdı bile birbirini anlayamaz, birbirinden faydalanamaz hâle getirmek, ancak ve yalnız Türk'ün düşmanlarına yaramıştır.

Bugün yalnız şu kadarını ifade edelim ki, biz Türkçüyüz, Türk'ten yanayız. Ve bu itibarla da Türkçeciyiz. Fakat Ziya Gökalp'ın açtığı yolda, Atatürk'ün bayraktarlığını ettiği Ata-Türkçeciyiz. Ataç Türkçecisi değiliz.

OĞUZ ÇETİNOĞLU İLE **MEHMET ŞADİ POLAT** TARAFINDAN HAZIRLANAN VE HENÜZ YAYINLANMAYAN **TÜRK DERGİCİLİĞİNİN 160 YILI (1849–2009)** İSİMLİ KİTAPTAN ÖZETLENMİŞTİR.

BİR GURBET AKŞAMI

MEHMET ERÇİN

Kendi öz değerlerinden mahrum kalınca insan, gurbetin sancısı başlar. Öğretmen okulunda, imam camii'inde huzursuz olunca, bedbahlık da başlar. Vermek istediğini veremezsin, almak istediğini alamazsın... Randıman olmayınca naçar kalırsın... İdeal edindiğin güzel sevdalara giden çiçekli yoldan; bir 'sam yeli' eser, çiçekleri kurutur...

Kuruyan çiçeklerle beraber umutlar da solgunlaşır. Hazan mevsiminin burukluğuna girersin. Sanki hayat 'ölmekle yaşamak arası' can çekiştirirken; gönlüne bir 'gurbet akşamı' gelir çöker...

Yarı sarhoş Cuma namazına gelen cemaat, imamı üzer. Ahlâkının içine okunmuşlar; ön safta el bağlayınca bir "Ah!" çeker derinden... Sanırsın ki ' yer oynadı yerinden'.

"Sahte tebessümler " daraltıyor ruhumu Allahım! Biliyorum "az değildir günahım." Lâkin ben yaşamak istiyorum. Yaşadıkça hissetmek istiyorum. Çağlayanı kendi sesinde, çiçekleri kendi renginde görmek istiyorum. Zikir eder gibi salınışlarını, güneşe tebessüm eden dönüşlerini; arıların çiçek çiçek gezişlerini, nisan sıcaklığında duymak istiyorum.

Sahte bakışlar, sahte nakışlar, sahte çiçekler gönlüme batıyor; ok gibi, mızrak gibi ve de dikenli... Toroslarda açan bir çiçek, denizde bir yelkenli... Meltem okşarken tenimi, duygularımı; bir kaval sesi süslüyor hülyalarımı, berrak akışlı bir pınarın sesine; koyun, kuzu melemeleri karışıyor. Güneş ufka uzanmış ve akşam oluyor. Tüllenen ufkun hoş pembesi ile akşamın serinliğine eriyorum... Huzuru buluyorum, hayatın güzelliklerine eriyorum... Acıktığımı da susuzluğumu da şimdi hissediyorum ve Allah'a dua dua şükrediyorum.

Hüzünlü bir cuma namazımızın esintileridir bu yazdıklarım... İçki masasına buyurmadın diye imama kafa tutulmuştu... Onlara göre 'çağdaş imam' böyle olmalıydı... Tecrübesiz bir genç imam düşünün, ne yapar bu durumda? Bir bıkkınlığın, umutsuzluğun içine itilmez mi? Aynen öyle oldu...

"Terk edeceğim şu memleketi" der dururdu... Hep teselli etmiştik onu. Gönlünü hoş etmeye çok uğraştık da yeniden can buldu sanki... O; alimin de bu derde 'çare' olacağına inanmaz hale geldi ki, "_Allah korusun"... Ümidin bittiği yerde hayatın da kıymeti kalmıyor.

Uykuları da bozan sıkıntılardan, belalardan, bütün dertlerden; ancak 'manevi iklimlerdeki deva iksiri' ile şifa bulunur ve kurtulunur. Mana iklimlerinin yolunu açan 'mana erlerine' selam olsun.

Cehaletin, vurdumduymazlığın hakim olduğu şu görevli olduğum çevredeki olumsuzlukları ve sebepleri incelemek, görebilmek ve anlayabilmek gayreti ile didinip duruyoruz...

Kasaba ve şehir görmüş bazı öğrenciler ile gezip gördükleri yerler ve köyleri arasındaki farklılıkları dile getiririz. Zaman zaman... Şehirdeki hayat ile köydeki yaşayışın kıyaslaması biraz daha anlaşılır hale geliyor... Düğünlerde, mevlütlerde bir araya gelen insanlar görüşme imkanı yanında elbette birbirlerine yardımcı da olabiliyorlar. Yeni dostluklar bile oluşuyor...

Değişik yemekler içecekler vs. derken; çok sayıda ilkokul öğrencimizin alkollü içki içtiklerine şahit olduk...

Zavallılar öyle masum anlatırlar ki... Sigara ve içki kullanmış olanlarda; 'büyüklenmiş bir tavır ve gurur' sezmek mümkün olur... Yani bu iş herkesin harcı değil! Belli bir seviye ya da bilgi işi!...

Derler ya çorap söküğü gibi söküldü. Bira içen içene... Hatta rakı bile içenleri var ki onlar daha da havalı!...

Sınıfımda neredeyse alkol almamış kalmadı... İlk mektebin ilk basamaklarındaki yedi ile onbir yaş arası çocuklardı bunlar.

En yakınları; babası ya da ağabeyi ile başlanmış. Bir başkaları ile de devam etmiş... Almışlar ufaklığı, yanlarına oturtmuşlar: "iç" demişler "iç şöyle adam gibi" hık mık! Olmaz!..

İçirilmiş uyuşturulmuş körpe dimağlar... Sigarayı

dumanlayıp tozutmak, içki bardağını diplemek büyüklük bilinmiş...

Gene düğün var bu gün... Var da ondan tedirginim. Kendileri nasıl olsa zıkkımlanıyorlar da şu zavallı yavrulara dokunmasalar... İçip onlarla 'sarhoş' olmayan öğretmen de imam da hep 'çağdışı' damgasını yemiş...

Zaman her şeyin ilacı... Çok kelimenin manasını da 'insan' olabilmenin gereğini de 'zaman' içinde anlayacaklar diye avunuyorum...

Silahlar konuşmaya başladı yeniden... Naralar yükseliyor? Şarjörler boşalıyor... Burası ne şark cephesi ne de garp cephesi... Cephede bir kutsiyet bir ulviyet var.

Silah sesi cephede farklı burada farklı yankılanır kulaklarımda... Birinde coşarım, taşarım; koşarım şehitliğe doğru... "Vatanım sağ olsun" derim.

Diğerinde ise şaşarım, korkarım, ümitsizliğe düşerim. Taban tabana zıt duygular; tezatlar, tezatlar... Sarhoşların naraları gecenin karanlığını yırtıyor gene. Raharsız oluyor, üzülüyorum... Yarı çıplak, mintanlı çocuklar gözlerimin önünden gitmiyor... Hava soğuk üşüyorlar, ben de üşüyorum. Bu alkollü meclislerin aboneleri arasında zaman zaman genç öğretmenlerimiz de oluyor... Onları ne tenkit ediyorum ne de karşıma alıyorum. Hayata alışmaya çalışıyorlar. Alışacaklar ve herkes bir yerde yerini alacak...

Gece boyunca devam eden sarhoş naraları, silah sesleri; gündüz de devam edince sanki tiksindim, ürperdim... Sınıfımda derslerimin de huzurunu kaçıran bu uğursuz sesler hasta etti beni...

Derslerin bitiminde dar atıyorum evime kendimi... Sorular, sorular, sorular!

Soruları kapının dışında bıraktım. Küçük evimize, gönül huzurunda tebessümle girdim...

Bulutsuz gökyüzü ışıl ışıl... Kış ortasında, ılık bir gecenin sükûneti var. Güzellikleri özlüyorum.

Dalga dalga gelecek bir 'Ezan Sesi'ne hasretim şimdi. Gözlerim buğulu gönlüm hüzünde... Şanlı ecdadımdan esen yok şu iklimde...

Kavruk, içli, imanlı Anadolu insanının hasretindeyim,Türkiye'me çok uzakta bir gurbet akşamındayım... 'Aziz İstanbul'un şairi nerdesin? İstanbul'u tarihi ile görebilen; baktığında hisseden, duygulanan, coşan şairim!.. Seher vaktinde bedeni ile ruhu ile uyanık; saba makamındaki Ezanın ulviyetinde; ışıl ışıl Üsküdar'ı seyreden ve en leziz duygularla seslenen Yahya Kemal, nerdesin?

"Sizlersiniz bu anı ışıklarla Türk eden,
Eksilmesin mutlu şafaklar bu ülkeden" derken;kararmış şafakların geleceğinden, haberin mi vardı?

Mutlu şafaklar yeniden açacak ülkemde... "Tüllenen mağrib" de "küllenen şafak" da yeni bir baharın müjdesini taşıyor.

Bakmasını bilenler bu muştuyu görebilirler...

ZEYNEP'im ZEYNEP'im...

HASAN TÜLKAY

TÜRKLER HER YERDE...

Yama gibi sırıtsa da Türkler Fransa'da toplumun bir parçası olmuşlar. Gittiğimiz her yerde camiler, dernekler, Türk lokantaları, mobilya mağazaları, Türk bakkalları, kasaplar, fırıncılar.. Berber, manav, telefoncu, gazeteci, kahvehaneler, emlakçılar, oto tamircileri, çilingirler hemen dikkat çekenler. Az da olsa okuyan ve öğretmen, avukat, doktor, muhasebeci, banka müdürü, eczacı, psikolog olanlar bile var. İnşaat sektöründe ise neredeyse bir numarayız.

KENDİ AYAĞIMIZA BASIYORUZ...

İnşaatta kendi kendimize yaptığımız haksız rekabet de olmasa, bizimkiler çok daha iyi para kazanacaklar. Konfeksiyonda yaşananlardan ders alıp, artık bizimkiler kendi kendilerini çelmeleyen anlamsız fiyat kırma yarışını terk etmeli. Konfeksiyonda işlerin kötüye gitmesi böyle başlamadı mı? Yıllarca Yahudilere markalı malları ucuz ucuz diktiniz, Çinliler de sektöre girince mecburen çekip gittiniz...

CEMİYET HABERLERİNDE BİLE VARIZ...

Fransa TÜRK-FEDERASYON eski Genel Başkan Yardımcısı Ömer Bekar'la birlikte, geçen hafta Lyon ve çevresindeki teşkilatlarımızı ziyaret ettik. Uğradığımız her yerde; (Lyon, Grenoble, Trévoux, Villefranche, Saint-Etienne, Bourg-en-Bresse, La Verpilliére, Sallanche, Annemasse, Nantua...) Fransız bölge gazetelerine, daha küçük ölçekteki yerel gazetelere baktım. Hemen hemen her gazetede, Türklerle ilgili, önemli-önemsiz haberler var. Hiç değilse bir mahallî futbol takımının oyuncuları arasında, ya da bir okulun sosyal faaliyet haberi içinde bizim çocuklardan birkaç isim geçiyor. Bazen de Türk işyerlerine ait ticarî reklamlar var.

Sadece Saint-Etienne'deki La Tribune-Le Progrés gazetesinde Türklere dair hiçbir iz, nişan göremedim. İçinde Türkçe isim geçen ne bir reklam, ne bir haber göremeyince şaşırmıştım. Çünkü Saint-Etienne büyük bir şehir ve burada azımsanmayacak kadar kalabalık Türk göçmen aileler yaşıyor. Tam gazeteyi elimden bırakırken, "Etat-Civil" (Cemiyet Haberleri)sayfasında, "Dünyaya Gelenler" köşesinde bir Türk kızının doğum ilânını gördüm:

"AÇIKGÖZ, Zeynep-11 Rue Jo-Goutteborge a Saint-Etienne"

Fransızlar, hakları olmadığı halde Türk isimlerini kendi alfabelerine uydurarak yazdıkları için "**Acikgoz**" şeklinde yazılsa da, biz onu yine göz ve söz alışkanlığımızla "**Açıkgöz**" okuyoruz.

Gazete 12 Ekim 2005 tarihli.. Demek ki bizim Zeynep'in doğum tarihi, (date de naissance) dün, yani 11 Ekim 2005..

Hoş geldin Zeynep!..

ALDI GİTTİ ZEYNEP BENİ...

Bir an hayallere dalıyorum:

Zeynep, ilk kızsa, büyük ihtimâl, babaannesinin adını taşıyor.

İlk kız değilse. anneannenin adı da olabilir.

Zeynep Açıkgöz..

Soyadı da güzelmiş.. Acaba tabiatı da soyadına benzer mi?

Hele adı; bana anamı, karımı, bacılarımı, gelinlerimizi, öğrencilerimi.. kısaca memleketimi hatırlatacak kadar güzel!

Zeynep; peygamber hanımlarından birisi olduğuna göre Arapça bir isim. Bugüne kadar anlamını hiç düşünmemiştim ya, galiba ziynetle alâkalı.. Değerli taş, süs ya da süsleme gibi bişey olsa gerek.

(Google'dan girip baktım, Arapça okumadığım halde hakikaten doğru tahmin etmişim.Bir yerde aynen şöyle açıklanmış: "1.Değerli taşlar, mücevherler 2.Süs, bezek)

Anlamını bilmesek de, düşünmesek de onu öyle benimsemişiz ki; artık en yerli, geleneksel isimlerimizden biri olmuş..

Zeynep..

Zeynep..

Söylerken sanki ciğerlerinize Toros yaylalarından bir nefes çekmiş gibi içinize, gönlünüze ferahlık veriyor.

Geçen yıl televizyonda (TRT'de) Aliş ile Zeynep'i

izlemiştik. Batı Trakya'da yaşanan ve efsane gibi yaşayan ölümsüz bir aşk hikayesi..

ZEYNEP'İN TÜRKÜSÜ...
ZEYNEPLERİN KADERİ...
"Zeynep"li bir türkü çalınıyor kulağıma:

"Zeynep'im, Zeynep'im, allı Zeynep'im
Beş köyün içinde şanlı Zeynep'im"

Zeynep, Türk ana-babadan Fransız evlât olarak dünyaya geldi. Bugün-yarın milliyetini resmen Fransız kabul eden vatandaşlık belgesi verilecek. Zeynep Fransa'da bir hastanede, Fransız vatandaşı olarak gözlerini dünyaya açıyor..

Acaba Zeynep büyüyünce kendi türküsünü duyacak, bilecek mi?!.

Yoksa bizim gönül tellerimizi titreten bu türküyü işitse de duymayacak mı? Türküsünü hissetmeyen Zeynep.. Düşünmek akla zarar.

"Zeynep bu güzellik var mı soyunda
Elvan elvan güller biter bağında
Arife gününde bayram ayında

Zeynep'im, Zeynep'im, allı Zeynep'im
Beş köyün içinde şanlı Zeynep'im"

Zeynep, gelinlik çağına geldiğinde, bu güzelliğin soyundan geldiğini fark edecek mi acaba?

"Zeynep'e yaptırdım altından tarak,
Tara zülüflerin bir yana bırak
Zeynep'e gidemem yollar pek ırak"

Zeynep'im, Zeynep'im, allı Zeynep'im
Beş köyün içinde şanlı Zeynep'im"

diyerek içini çekecek, hasretinden efkâr basınca da bir acı tütün yakacak kara-yağız bir delikanlı aşığı olacak mı Zeynep'in?!..

Hasan Hoca, ne kadar çağdışı kalmışsın. Bu internet çağında MSN var, SKYPE var, webcam var; sen de yirmi sene sonraki aşık delikanlıya hasretlik çektiriyorsun, dertli dertli Zeynep türküsü çığırttırıyorsun..)

"Söğüdün yaprağı narindir narin
İçerim yanıyor, dışarım serin
Zeynep'i ettiler bu hafta gelin

Zeynep'im, Zeynep'im, allı Zeynep'im
Beş köyün içinde şanlı Zeynep'im"

ENDİŞELİYİZ..
Korkuyoruz:
Zeynep bu türküyü ya hiç duymazsa..
Duysa da anlamazsa, dinlemezse..
Dinleyip de inlemezse..
Zeynep'in türküsü Zeynep'e yabancı gelirse, Zeynep de bize yabancı gelir..
Zeynep Açıkgöz..
Annesi, babası Ispartalı, Afyonlu, Yozgatlı, velhasıl Anadolu'nun herhangi bir köşesinden olabilir. Fransa onların ikinci vatanı. Zeynep'in ise ata vatanı Türkiye de olsa, esas vatanı burası, Fransa..
Bu gerçeği bileceğiz.
Bu gerçeği kabulleneceğiz..
Ona göre de bu ülkede, bu ülkenin vatandaşı olarak, fakat köklerinden kopmadan yaşamanın çaresine bakacağız!
Zeynep türküleriyle büyüyen Zeynepler..
Ayşe türküleriyle uyuyan, büyüyen Ayşeler..
İşte gerçek eğitim bu..
Daha beşikte, ana kucağında, baba ocağında..
Bebeklikten başlayacak her şey..
Acaba bu bilinçte kaç aile var?.

MİTTERAND DESE DE DEMESE DE...
Fransa TÜRK-FEDERASYON'un faaliyetlerini bu noktada takdirle karşılamak lâzım. Arkadaşlar işin sadece Kur'an öğretmekle bitmediğini görmüşler. Derneklere yalnız imam değil; yurt dışı deneyimi olan ve eğitim işine gönül vermiş öğretmenler de getiriyorlar Türkiye'den..
Vatandaşlar arasında eski Cumhurbaşkanı Mitterand'a mal edilen şöyle bir yaygın rivayet. .. Mitterand diyesiymiş ki:

"Birinci nesil onların...
İkinci kuşak ortak...
Üçüncü kuşak ise bizim olacak"

Yani analar babalar Türk..
Çocuklar yarı Türk, yarı Fransız..
Torunlar ise tamamen Fransız..
Mitterand söylese de söylemese de maalesef böyle bir muhtemel tehlike düşünenleri korkutuyor.

KORKUYU YENMEK İÇİN...
TÜRK-FEDERASYON bu gerçeği çok iyi görmüş. Bu yüzden de eğitim faaliyetlerine özel önem veriyorlar. Yaz Okulları, kamplar, şölenler, gençlik kurultayları, seminer çalışmaları..hep bu özel önemli soruna çare arayışları..
Benim de burada bulunuş sebebim; bir eğitimci gözüyle bu işleri daha güzel, daha verimli şekilde organize etmek..
Genel Merkez yöneticileri eğitimin ne denli hayatî bir mesele olduğunu biliyorlar. Fakat imkânlar kısıtlı..Fransa çok geniş bir coğrafya.. Ve maalesef, taban, anlayış olarak Genel Merkez'in çok gerisinde.

Duamız, dileğimiz, çabamız hep şunun için:

Zeynepler Zeynep kalsın...
Zeynepler türkülerini unutmasın..

KANAMALI YALNIZLIK

YASİN KAYA

Azrail'e iş bırakmadı yine,
Gidişinin ayak sesleri sabote etti bu aşkı.
An durdu infazlarda,

Yazgısız, yargısız, yazısız kırlangıç vuruldu.
İhanetin dayanılmaz hafifliği misilleme yaptı.
Çıkmaz sokaklar yerlerinden çıktı.
Sonunda bulvarlar oksitlendi öfkemden.

Şimdi fm denizinin dalga boylarında,
Sessiz anonslar,
"kanamalı bir yalnızlık için,
Çok acil aşk aranıyor"
Negatifi tutmayan aşklarda,
Yalnızlıklar, kan kaybından ölüyor.

KIŞIN YÜKLÜ VEDASI

YASİN KAYA

Kış pılını pırtısını toplayıp göç etmeye hazırlanıyordu bu minyatür şehirden.

Her şey toplanmıştı; fırtınadan arta kalan kullanılmamış rüzgarlar, metrekareye düşürülmemiş yağmurlar, başka zamanlara tehir edilmiş hayatlar ve sen.

Veda turlarına başlamış, güneşi yavaş yavaş heybesinden çıkarmaya koyulmuştu. Islak kaldırımlar, duvarların yırtılan yüzleri güneşlenmeye başlamıştı bile... Ben o zamanlar tek kişilik yüklendiğim misyonumda, her gece bir nefesle sönebilen ayinler yapıp, sezaryenle alınmış bütün hislerimi ruh çağırma seansları düzenler gibi bana geri gelmeleri için çağırıyordum. Ölü seviciler, acı seviciler keder seviciler geldi onların yerine. Hepsini illegal yanlarımla kabul ettim bilinçaltımın odalarına. Asma kilitlerle kilitleyip sevicilerimi, yine hayatın yaşayan yüzüne yasladım yüzümü.

Ömrümün koşu parkurunu tamamlamaktı benim tek derdim. Ama hızlandıkça şehir yaşantısının yüksek rakımlı köhne havası, koşu gittikçe zorlaşıyordu. Küflü nefesler alıyordum.

Kış pılını pırtısını toplayıp göç etmeye hazırlanıyordu bu minyatür kentten...

Veda etmenin her türlüsünü ezberimde saklıyordum o yüzden. Günü gelmeden edilen veda günü geldiğinde edilen vedadan hep daha buruk oluyordu ve aslında giden, kapıdan çıkarken kalanı, balkona rehin bırakıyordu ya da tül bir perdenin arkasına. Ne kadar ezberlersen ezberle her yeni veda, daha bir talimli, daha bir donanımlı geliyordu sana kendisi de geri dönmemek için geçtiği bütün köprüleri yıkıyordu. Düzeltmek için neden bulamadığım kusursuz kusurlarıma sıkı sıkıya bağlıydım, bunun için mimlenmiştim yaşam tarafından. İnsanların bakışlarında yakaladığım beğenme duygusuyla kendi içimdeki narsisliğimi büyütüyordum. Ta ki içime sığmayıp, kusarcasına kendimi mükemmelliğin kıyılarında dolaştığımı hissedinceye kadar.

Toplumun tabularına uyabilmek adına hislerime habersiz ziyaretler yapıp, imar izni olmadan inşa edilen duygularımı kendi elimle yıkıyordum. Enkazlarını bir sonraki kış gelinceye kadar bekletmek zorunda kaldığımı bilerek. Çünkü kış yüklü bir meyve ağacı gibi götürecekleriyle doluydu. Sadece seni götürmek bile ona altından kalkılması güç bir ağırlık vermişti. Seni sen yapanları ben benliğimde taşıyamadım ki, cılız haliyle kış taşısın.

Kış pılını pırtısını toplayıp göç etmeye hazırlanıyordu bu minyatür kentten...

Kimse bilmez bunu ama;

Genç bir kızın sevme hevesiyle gider kış baharlara. Çünkü toprağa ekilen her sevgi bahara gebedir. Bahar, bütün genç kız aşklarının doğurgan annesidir. Çağla ağaçlarının, güneşin cilveli dansına aldanıp, erken açılmış acemi çiçekleriyle doyurur küçük kızlarını ve nisanda yağmaya sözlenmiş; her bir damlanın birbirine aşık olmuş yağmurlarıyla kutsar, öpülmemiş dudaklarını. Zaten bütün mevsimlerde yağan yağmurların günah çıkarmasıdır nisan yağmurları, kendisini ancak nisanda temize çeker yağmurlar...

Bunu bütün iklimler bilir...

Gevrek bir simit gibi çağlayan yüzümün deltasını güneş onarmaya başlamışken, kış son defa etrafı kolaçan ediyordu, gözden kaçmış bir iz kalmaması için. Çünkü gidilecek yerde yeni kurulacak iklim hükümdarlığında, burada unutulacak en küçük detay büyük kaoslar yaratabilirdi. Eksiltilerek yaşanmış bir iklim, kendisini sonraki iklimlere de eksik devrederdi. Sonrasında olan ise dramatik bir ironiydi. Ne anlama geliyordu bu ironi?

Tükenmez kalemlerin tükenmesi mi?

Yoksa kurşun kalemin usta bir elde bir kurşunun yapamayacağı yıkımı yapma becerisi mi?

Ya da deneyimli bir patlayıcı uzmanının son görevinden önce sigarayı bırakıp, fitili ateşlemek için kullandığı uğurlu çakmağını yolda gördüğü dilenciye vermesi mi?

Galiba bunu asla bilemeyeceğim...

Kış pılını pırtısını toplayıp göç etmeye hazırlanıyordu bu minyatür şehirden. Geride beklide bir sonraki gelişinde çözümlerini vereceği onlarca ironi soruları bırakarak...

BELKİ

AŞIK KAZANOĞLU

Belki sana senden daha yakınım
Sanma ki vefasız; uzaktayım ben.
Hangi sevda nişanını takınım?
Bağdan kurtulmadım, tuzaktayım ben.

Nefreti gönlümden sildim, boşadım
Sevgi çiçeğini serdim, döşedim
Her çileyi ben, turfanda yaşadım
Yarınım ne olur, meraktayım ben.

Hasretin karıştı, gözüm yaşına
'Dertli' yazın, mezarımın taşına
Ömür yastığını koydum, başına
Tam elli senedir yataktayım ben.

Her akşam üstüme bir hüzün çökmüş
Çoğunun genç yaşta belini bükmüş
Buraya her gelen gözyaşı dökmüş
'Gurbet Hanı' denen bataktayım ben.

Kazanoğlu, bilmem niye gülmedin?
Halimi arz ettim ama, bilmedin
Uyumadan bekliyorum, gelmedin
Adres bıraktığın duraktayım ben.

SENSİZLİK

BOLAT ÜNSAL

Biliyor musun sensizlik?
Sonsuz sessizlik gibi.
Topraksız kalsam,
Susuzluğu yaşasam,
Umurumda değil inan
Uykusuz gecelerim.

Biliyor musun yalan değil?
Güneşi beklediğim dolunayda.
Yalan değil paslandığım,
Dirhem dirhem
Bu kentin sokaklarında.
Yalan değil eridiğim,
Damla damla
Sıcacık hayallerinde.

Sensizlik kadar vurmuyor,
Yüreğimi derinlikler.
Bilmem ki nedendir?
Durmuyor avuçlarımda zamanlar.

KİTAP KÖŞESİ

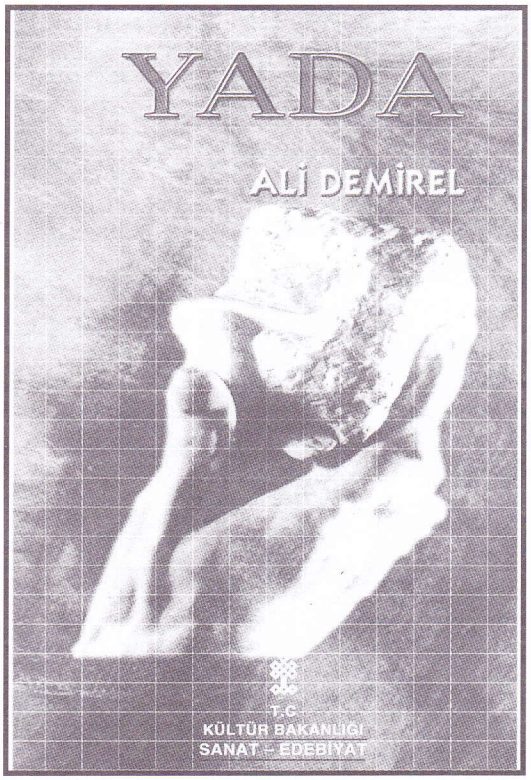

KİTABIN ADI : YADA
YAZARI : Ali DEMİREL
YAYINLAYAN : KÜLTÜR BAKANLIĞI / 2001
Sanat - edebiyat eserleri dizisi; 348-110
ISBN NO : 975 – 17 – 2658 – 1

Bilimkurgu türünde bir roman olan bu kitapta, Türk kültüründe özel bir yere sahip olan efsanevi 'Yada' taşı temel öğe olarak ele alınmıştır. Söz konusu taş veya cıhazla ilgili efsane ve söylenceler hatta yazılanlar sıradan bir hikayeden bahsetmezler. Türk kaynaklarının dışında; Çin, Arap ve antik Avrupa kaynakları da Türklerin elinde böyle bir taş olduğundan kesin bir dille söz ederler... İşte bu ilginç efsaneden yola çıkılarak, günümüzü de içine alan bir serüven oluşturulmuş. Hatta bilimkurgu bazında, olası uzaylıları da kapsayan serüveni merak edenler, bu kitabı okumalılar. Hemen her kütüphanede bulabilirsiniz...

Özellikle kitap yayınları konusunda çok duyarlı olan, Türk yerel basıncılığının duayeni kabul edilen Sayın İsa KAYACAN'ın 'Yada' ile ilgili makalesi pek çok yerel basın organında yayınlanmıştır.

Kütüphaneciler elbette kitaplar konusunda söyleyecek sözleri olanların başında gelirler. Kitaplarla haşırneşir olmaktan özel bir haz duyan kütüphaneci Sayın Hidayet OKTAY, bakalım YADA hakkında neler yazmış:

"... Ali DEMİREL Yada isimli kitabında geçmişle gelecek arasında yazınsal bir köprü kurup bizleri 'Türk tarihi' hakkında çarpıcı betimlemelerle şaşırtmaktadır... ... Gelecekle geçmişimizi birleştiren A. Demirel 'yada' ile bizlere yol açmıştır. Bu yolda yürümek isteyenler öncelikle 'yada'yı okumalılar ki bilim-kurgu türü hakkında bilgi sahibi olabilsinler..."

YADA'nın basıldığı yıllarda Kültür Bakanı olan Sayın İstemihan TALAY'ın kitaptaki sunuş yazısı aşagıdadır...

SUNUŞ

"Ulusları ulus yapan kültürel değerleridir. Bazı büyük uluslar, kendi kültürleriyle diğer toplumlara da pek çok fayda sağlamışlardır. Kültürleriyle kitleleri olumlu yönde etkileyen uluslar arasında Türk ulusunun seçkin bir yeri vardır.

Evrensel değerlere sahip olan kültürümüzü bütün dünyada yagınlaştırmalıyız. Ayrıca kültürümüze yeni değerler katmalıyız. Böylece ulus olarak sürekli yücelebiliriz. Var olan değerlerimize yeni değerler katmanın en önemli öğesi, Türk kültürünü iyi tanımaktır. Yalnızca tanımak yetmez; özellikle uzak geçmişimizdeki kültürel değerlerimizi yeni bakış açılarıyla irdelemeliyiz. 'YADA' adlı bu kitap, söz konusu amaca yönelik özgün bir yapıttır.

İnsanlarımız ve özellikle gençlerimiz kitap okumalı. Bilgi ve güzellikleri nesiller boyunca taşıyan, öğreten, yeni ufuklar açan; geçmişi koruyan, yeni olanı sunan kitaptır. Kitap kültürdür."

İMZA

İstemihan TALAY
Kültür Bakanı

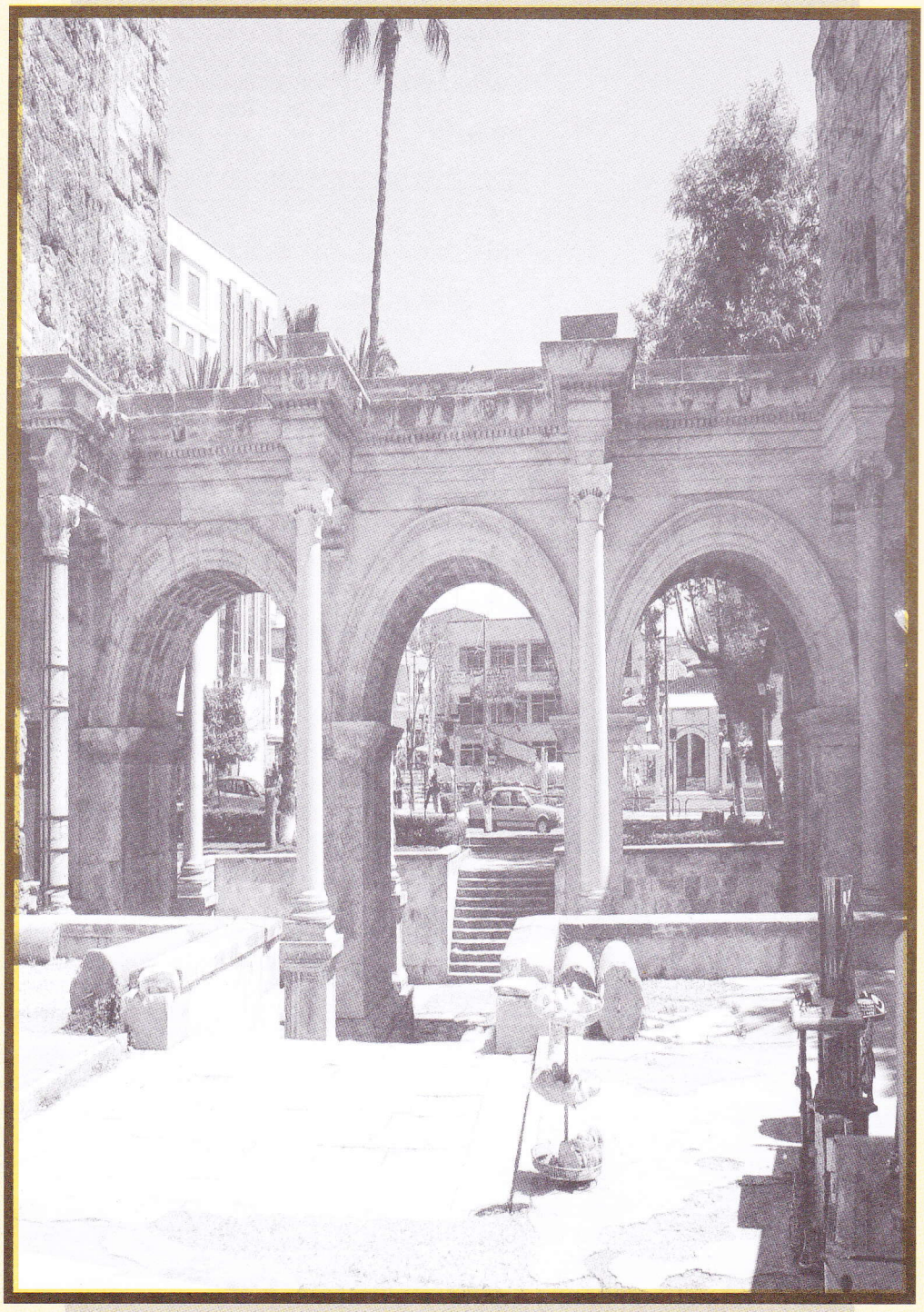

Hadrianus kapısı (Üçkapılar)
ANTALYA